

Klasa: UP/I 030-02/2007-01/15
Urbroj: 580-02-08-64-47
Zagreb, 30. prosinca 2008.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja na temelju članaka 34., 16. i 17. te članka 57. točke 3. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja («Narodne novine», broj 122/03), po zahtjevu poduzetnika Croatia Airlines d.d., sa sjedištem u Zagrebu, Savska cesta 41, zastupanog po dr. sc. Ivici Mišetiću, glavnom direktoru, u upravnom postupku utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja, protiv poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Pleso bb, zastupanog po Bošku Matkoviću, glavnom direktoru i protiv poduzetnika Zračna luka Zagreb - Ugostiteljstvo d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Pleso bb, zastupanog po Anti Jerkoviću, direktoru, temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, sa 5. sjednice, održane 30. prosinca 2008., donosi sljedeće

R J E Š E N J E

- I. Utvrđuje se da su poduzetnici Zračna luka Zagreb d.o.o., jedini operator i pružatelj zemaljskih usluga Zračne luke Pleso i poduzetnik pod njegovom kontrolom Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., u razdoblju od 1. ožujka 2007. do 25. svibnja 2007. godine, ograničili tržišno natjecanje zlouporabom vladajućeg položaja na mjerodavnom tržištu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova na području Zračne luke Pleso, obustavom pružanja usluge prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova poduzetniku Croatia Airlines d.d., odnosno uvjetovanjem pružanja te usluge pristankom poduzetnika Croatia Airlines d.d. na istovremeno korištenje dodatnih usluga ugostiteljstva poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o.
- II. Utvrđuje se da poduzetnici Zračna luka Zagreb d.o.o., jedini operator i pružatelj zemaljskih usluga Zračne luke Pleso i poduzetnik pod njegovom kontrolom Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., počevši od 1. rujna 2007. godine nadalje, ograničavaju tržišno natjecanje zlouporabom vladajućeg položaja na mjerodavnom tržištu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova na području Zračne luke Pleso, primjenom cjenika kojima korisnicima usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova na području Zračne luke Pleso izravno nameću nepravedne cijene tih usluga, odnosno primjenjuju različite cijene za istovrsne usluge bez opravdane razlike u troškovima koji nastaju pri pružanju tih usluga.

- III. Zabranjuje se poduzetnicima Zračna luka Zagreb d.o.o. i Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. svako daljnje postupanje kojime bi mogli ograničiti tržišno natjecanje zlouporabom vladajućeg položaja na način opisan u točkama I. i II. izreke ovoga rješenja.
- IV. Nalaže se poduzetniku Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. donošenje novog cjenika usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova kojim će na jasan, transparentan i nediskriminirajući način odrediti cijenu usluge prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova na području Zračne luke Pleso.
- Rok izvršenja: bez odgode, a najkasnije tri (3) mjeseca od dana dostave ovoga rješenja.
- V. Nalaže se poduzetniku Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. da Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja dostavi na uvid novi cjenik usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova kao dokaz o izvršenju naloga iz točke IV. izreke ovoga rješenja.
- Rok izvršenja: osam (8) dana od dana donošenja novog cjenika.
- VI. Odbija se dio zahtjeva poduzetnika Croatia Airlines d.d. koji se odnosi na utvrđivanje zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. i Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., nametanjem nepravednih cijena obroka (hrane) iz cjenika koji je poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. donio 26. svibnja 2008. godine, s primjenom počevši od 5. lipnja 2008. godine, kao na zakonu neosnovan.
- VII. Poduzetnici Zračna luka Zagreb d.o.o. i Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. obveznici su plaćanja upravne pristojbe u iznosu od 5.050,00 kuna i to 2.525,00 kuna svaki. Upravna pristojba uplaćuje se u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske.
- Rok izvršenja: osam (8) dana od dana dostave ovoga rješenja.
- VIII. Ovo rješenje bit će objavljeno u «Narodnim novinama».

Obrazloženje

1. Zahtjev za pokretanje postupka

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija) zaprimila je 5. travnja 2007. zahtjev poduzetnika Croatia Airlines Hrvatska zrakoplovna tvrtka d.d., sa sjedištem u Zagrebu, Savska cesta 41 (dalje: Croatia Airlines d.d.), za pokretanje postupka radi utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja u pružanju zemaljskih usluga prihвата i otpreme zrakoplova na stajanci, u dijelu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, te u uslugama ugostiteljstva na području Zračne luke Pleso, protiv poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Pleso bb (dalje: Zračna luka Zagreb d.o.o.) i poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Pleso bb (dalje: Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o.), u smislu članka 16. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja («Narodne novine», broj: 122/03; dalje: ZZTN).

Sukladno navodima iz zahtjeva za pokretanje postupka, poduzetnik Croatia Airlines d.d. je s poduzetnikom Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. u dugogodišnjem poslovnom odnosu temeljem Ugovora o snabdijevanju zrakoplova hranom, pićem, i ostalim uslugama cateringa, od 1. listopada 1999. Predmet navedenog Ugovora je opskrba zrakoplova hranom, te uskladištenje i manipulacija opremom i robom u vlasništvu poduzetnika Croatia Airlines d.d.

Podnositelj zahtjeva u bitnome je naveo kako je počevši od veljače 2005. godine poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. opskrbljivao poduzetnika Croatia Airlines d.d. sendvičima po cijeni 4,95 kuna/kom, a poduzetnik Croatia Airlines d.d. je prihvatio navedenu ponudu, uz uvjet da poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. nabavi uređaj za punjenje inertnim plinom koji omogućuje da tako punjeni sendviči više dana ostaju svježi.

Budući da poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. nije nabavio uređaj za punjenje inertnim plinom, poduzetnik Croatia Airlines d.d. je odlučio promijeniti normativ sendviča i servirati jednodnevne sendviče u svježem pecivu. Sa Zračnim lukama Split i Dubrovnik ugovorena je opskrba sendvičima po cijeni od 4,95 kuna po sendviču, počevši od 1. ožujka 2007.

Međutim, za razliku od poduzetnika Zračne luke Split d.o.o. i Zračne luke Dubrovnik d.o.o., poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. je pristao na predloženi normativ uz uvjet da cijena sendviča iznosi 7,20 kuna, a što predstavlja povećanje cijene od četrdesetpet (45) posto.

Kako je povećanje cijene sendviča od četrdesetpet (45) posto za poduzetnika Croatia Airlines d.d. bilo ekonomski neisplativo, taj je poduzetnik donio odluku o prestanku nabave sendviča od poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., te je sendviče za međunarodne letove iz Zagreba počeo nabavljati od poduzetnika Zračna luka Split d.o.o. i Zračna luka Dubrovnik d.o.o., odnosno njegova povezanog društva Eurest-Catering d.o.o., po cijeni od 4,95 kuna po sendviču. Sendviče su prevozili zrakoplovi Croatia Airlines d.d. na redovnim linijama iz Splita i Dubrovnika, iskrcavali u skladište poduzetnika Croatia Airlines d.d. na Zračnoj luci Pleso te potom ukrcavali na zrakoplove koji iz Zagreba lete na međunarodne destinacije.

Međutim, sukladno navodima podnositelja zahtjeva, poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. je odbio pružiti uslugu prijevoza, utovara i istovara sendviča nabavljenih od drugih dobavljača na zrakoplove Croatia Airlines d.d.

Croatia Airlines d.d. je u svom podnesku također naveo kako je, po prijavi poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., 6. ožujka 2007. izvršen nadzor Sanitarne inspekcije, koja je svojim nalazom potvrdila ispravnost poslovanja poduzetnika Croatia Airlines d.d., kao subjekta u poslovanju s hranom, te ispunjavanje svih propisa u opskrbi hranom.

Polazeći od iznijetih navoda o ponašanju poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. i Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. kojim zlorabljaju vladajući položaj u pružanju zemaljskih usluga prihvata i otpreme zrakoplova na stajanci, u dijelu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, poduzetnik Croatia Airlines d.d. je u zahtjevu zatražio donošenje privremene mjere kojom bi Agencija naložila poduzetniku Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. da odmah započne pružati usluge utovara i istovara sendviča na zrakoplove podnositelja zahtjeva.

Poduzetnik Croatia Airlines d.d. u svom je zahtjevu obrazložio iz kojih razloga je privremena mjera potrebna i protiv poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o.. Naime, poduzetnik Zračna luka Zagreb d.o.o. imatelj je sto (100) posto udjela u temeljnom kapitalu poduzetnika Zračna

luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., u kojem svojstvu ima bitan utjecaj na poslovanje poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. i njegovo upravljanje, te da se niti jedna važnija poslovna odluka ne donosi bez znanja poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o., pa tako niti odluka o uskraćivanju pružanja zemaljskih usluga prijevoza, utovara i istovara hrane na zrakoplove poduzetnika Croatia Airlines d.d.

Uz zahtjev za pokretanje postupka, poduzetnik Croatia Airlines d.d. je dostavio dopis Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka od 22. ožujka 2007. upućen poduzetniku Croatia Airlines d.d. kojim obrazlaže kako prijevoz, utovar i istovar hrane (obroka) i pića iz zrakoplova nije jedna od usluga ugostiteljstva već je jedna od usluga iz kategorije usluga prihvata i otpreme zrakoplova na stajanci. Sukladno tome obavljanje prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića ne može uvjetovati istovremenim obavljanjem usluga ugostiteljstva.

Podneskom od 13. rujna 2007. poduzetnik Croatia Airlines d.d. je dopunio zahtjev za pokretanje postupka radi utvrđivanja zlorporabe vladajućeg položaja koji je dostavljen Agenciji 5. travnja 2007.

Navedenim podneskom poduzetnik Croatia Airlines d.d. u bitnome navodi kako je poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. nakon inspekcijskog pregleda i naredbe Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, dana 25. svibnja 2007. započeo izvršavati svoje obveze prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova za zrakoplove poduzetnika Croatia Airlines d.d., te je zbog navedenoga poduzetnik Croatia Airlines d.d. odustao od prijedloga za određivanje privremene mjere, odnosno od tog dana više ne postoji zlorporaba po osnovi da poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. odbija vršiti prijevoz, utovar i istovar sendviča koje je poduzetnik Croatia Airlines d.d. nabavio od drugih dobavljača. Sukladno tome, podnositelj zahtjeva je povukao prijedlog za donošenje privremene mjere istaknut u zahtjevu za pokretanje postupka, ali je u cijelosti ostao kod zahtjeva za utvrđenjem zlorporabe vladajućeg položaja poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. i Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. od 5. travnja 2007.

Nadalje, istim podneskom od 13. rujna 2007. poduzetnik Croatia Airlines d.d. je dopunio svoj zahtjev protiv poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. i Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. radi značajnog povećanja cijena za usluge prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova od 1. rujna 2007., te ograničavanje korisnika zračne luke da samostalno obavljaju usluge.

Naime, podneskom od 26. srpnja 2007. poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. dostavio je poduzetniku Croatia Airlines d.d. prijedlog novog Ugovora o Catering handling-u, u kojem su postojeće cijene koje se odnose na usluge prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova višestruko povećane. Navedeni prijedlog ugovora definira catering handling kao prijevoz, utovar i istovar hrane (obroka) i pića (free-bar) iz zrakoplova, a isti dijeli na dvije vrste usluga i to handling 1 i handling 2, pri čemu handling 1 podrazumijeva prijevoz, utovar i/ili istovar catering opreme s hranom i pićem po jednom zrakoplovu od zgrade Cateringa Zračne luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. do zrakoplova na stajanci i obratno, a handling 2 prijevoz, utovar i/ili istovar catering opreme s hranom i pićem po jednom zrakoplovu od nekog drugog mjesta na području Zračne luke Zagreb do zrakoplova i obratno.

Poduzetnik Croatia Airlines d.d. u istom podnesku nadalje navodi kako i handling 1 i handling 2 Croatia Airlines zrakoplova obuhvaća radnje utovara/istovara jer se hrana (s izuzetkom sendviča koje sada nabavlja od drugih dobavljača) ukrcava u zgradi Cateringa Zračne luke Zagreb, a piće, duty free i ostala catering oprema iz skladišta poduzetnika Croatia Airlines d.d. Skladište poduzetnika Croatia Airlines d.d. nalazi se u susjednoj zgradi koja je manje od sto (100) metara udaljena od zgrade Cateringa Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o.

Croatia Airlines d.d. u istom podnesku dalje navodi da su cijene usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova usuglašene 1999. godine sa svim domaćim zračnim lukama koje pružaju ovu uslugu, a temeljila se na vrstama prometa (domaći, međunarodni i charter promet) i tipu, odnosno veličini zrakoplova.

Poduzetnik Croatia Airlines d.d. smatra kako je povećanje cijena od oko tristo (300) posto jednostrano, te da nema opravdanja niti «ekonomske logike» jer se okolnosti od utjecaja na cijenu usluge prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova nisu mijenjale od 1999., osim broja putnika koji je u međuvremenu znatno porastao, što jedino može biti razlog za smanjenje cijena svih usluga u zračnom prometu.

Nadalje, poduzetnik Croatia Airlines d.d. je mišljenja kako poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. nastoji povećanjem cijena usluga za koje Croatia Airlines d.d. nema drugog dobavljača amortizirati gubitak prihoda od sendviča.

Podnositelj predmetnog zahtjeva također smatra kako je člankom 6. novog Ugovora ograničeno pravo samostalnog obavljanja usluge (engleski naziv: self-handling) budući da je tim člankom uređeno kako za vrijeme trajanja ugovora poduzetnik Croatia Airlines d.d. u slučaju da sve poslove ili jedan njihov dio obavi i/ili organizira na drugi način obvezuje se obešteti poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. u visini godišnje vrijednosti posla.

Podneskom od 2. listopada 2007. poduzetnik Croatia Airlines d.d. je dostavio presliku cjenika usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova Zračne luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. od 30. lipnja 2007. (koji se primjenjuje od 1. rujna 2007.) te predložio donošenje privremene mjere obustave primjene i stavljanja izvan snage navedenog cjenika, te uspostavu prijašnjeg stanja primjenom cijena iz Ugovora o snabdijevanju zrakoplova hranom, pićem i ostalim uslugama cateringa od 1. listopada 1999. godine.

Podneskom od 13. lipnja 2008. poduzetnik Croatia Airlines d.d. je dopunio zahtjev radi povećanja cijene obroka koje je poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. priprema za poduzetnika Croatia Airlines d.d., ako su povećane za oko šezdesetšest (66) posto u odnosu na do tada važeće cijene. Navedeni cjenik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. usvojila je dana 26. svibnja 2008. godine s početkom primjene od 5. lipnja 2008. godine.

2. Primijenjeni propisi

Agencija je u provedbi predmetnog postupka primijenila odredbe Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja («Narodne novine», broj 122/03, dalje: ZZTN) i podzakonske akte kojima se detaljnije uređuju instituti predviđeni odredbama toga zakona, i to: Uredbu o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta («Narodne novine», broj 51/04, dalje: Uredba o mjerodavnom tržištu), te odredbe Zakona o općem upravnom postupku («Narodne novine», broj 53/91 i 106/93, dalje: ZoUP), kojim se uređuju pitanja provedbe upravnog postupka pred Agencijom u dijelu koji nije propisan odredbama ZZTN.

Pored navedenog, Agencija je u ovom postupku podredno na odgovarajući način primjenjivala kriterije iz poredbenog prava Europskih zajednica (dalje: EZ). Naime, cjelokupna pravna stečevina EZ-a (acquis communautaire) služi kao interpretativni instrument i za primjenu odredbi ZZTN, a osobito u slučaju pravnih praznina ili dvojbi u tumačenju tog zakona.

Člankom 35. stavkom 3. ZZTN propisano je da Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja u ocjeni

svih oblika sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja koji mogu utjecati na trgovinu između Republike Hrvatske i EZ, u skladu s člankom 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između EZ i njihovih država članica i Republike Hrvatske («Narodne novine»-Međunarodni sporazumi, broj 14/01; dalje: SSP), primjenjuje, na odgovarajući način, kriterije koji proizlaze iz pravilne primjene pravila o tržišnom natjecanju u EZ.

Člankom 70. stavkom 2. SSP, od 29. listopada 2001., koji je stupio na snagu 1. veljače 2005., određuje se da će se svako ponašanje suprotno pravilima tržišnog natjecanja ocjenjivati na temelju kriterija koji proizlaze iz pravila o tržišnom natjecanju u Zajednici, posebice članaka 81., 82. i 86. Ugovora o osnivanju EZ i instrumenata za tumačenja koje su usvojile njezine institucije.

Stoga je Agencija, tijekom postupka i prilikom izrade ekonomske i pravne analize u ovom predmetu, pored spomenutih hrvatskih propisa, izvršila uvid i u kriterije prava konkurencije EZ, i to: Direktiva Vijeća 96/67/EC od 15. listopada 1996. o pristupu tržištu zemaljskih usluga u zračnim lukama Zajednice (Council Directive 96/67/EC of 15 October 1996 on access to the groundhandling market at Community airports, Official Journal L 272, 25/10/1996 P. 0036 – 0045, objavljeno na internetskoj stranici <http://ec.europa.eu>), dokument Europske komisije – Zemaljske usluge: Pravni aspekti – pogled na tržišno natjecanje od strane Europske komisije za tržišno natjecanje, dr. John Temple Lang (Ground handling: Legal aspects – A competition perspective from the European Commission, objavljeno na internetskoj stranici <http://ec.europa.eu>), dokument Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj OECD – Politika tržišnog natjecanja i međunarodne aerodromske usluge (OECD – Competition policy and international airport services, DAFPE/CLP(98)3, OLIS 7. svibnja 1998., objavljeno na internetskoj stranici <http://www.oecd.org>).

2.1. Relevantne odredbe posebnih propisa

U predmetnoj stvari riječ je o posebno uređenoj djelatnosti, Agencija izvršila uvid i u odredbe Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 132/98, 178/04 i 46/07), Zakona o zračnim lukama («Narodne novine» broj 19/98) i Pravilnika o pružanju zemaljskih usluga te vremenskim slotovima i usuglašavanju redova letenja na zračnim lukama («Narodne novine» broj 151/05, dalje. Pravilnik o zemaljskim uslugama), koji uređuju predmetnu djelatnost.

Sukladno članku 1. stavku 1. Zakona o zračnim lukama, zračna luka je prostor otvoren za javni zračni promet, a čine ju određena područja s operativnim površinama, objektima, uređajima, postrojenjima, instalacijama i opremom, namijenjenima za kretanje, uzlijetanje, slijetanje i boravak zrakoplova, te prihvata i opremu zrakoplova, putnika, prtljage, robe, stvari i pošte.

Usluge u zračnim lukama obavljaju društva s ograničenom odgovornošću, a kako je uređeno člankom 2. stavkom 1. Zakona o zračnim lukama.

Sukladno članku 3. Zakona o zračnim lukama, usluge u zračnim lukama čine skup tehničko-tehnoloških poslova i operacija koje su u funkciji sigurnog posluživanja zračnog prometa zrakoplova, putnika, prtljage, robe, stvari i pošte u zračnoj luci.

Društvo je dužno osigurati nesmetanu uporabu operativnih površina, prihvat i otpremu zrakoplova, te boravak u zračnoj luci, prihvat i otpremu putnika, prtljage, robe, stvari i pošte kako je propisano člankom 5. stavkom 1. Zakona o zračnim lukama. Sukladno stavku 2. istog članka, društvo osigurava i pružanje posebnih usluga putnicima zrakoplova (ugostiteljstvo,

trgovina, servis i drugo), a odnosi između društva i pravne osobe kojoj se povjerava obavljanje posebnih usluga, uređuju se ugovorom.

Pravilnik o pružanju zemaljskih usluga te vremenskim slotovima i usuglašavanju redova letenja na zračnim lukama sastoji se od dva dijela, prvi dio «Pristup tržištu zemaljskih usluga u zračnim lukama» i drugi dio «Vremenski slotovi i usuglašavanje redova letenja».

Odredbe dijela Pravilnika o zemaljskim uslugama koji se odnosi na pristup tržištu zemaljskih usluga u zračnim lukama primjenjuju se na sve zračne luke otvorene za javni zračni promet, a kako je uređeno člankom 2. tog Pravilnika.

Sukladno članku 18. isti je usklađen s Direktivom Vijeća 96/67/EZ od 15. listopada 1996. o pristupu tržištu zemaljskih usluga u zračnim lukama Zajednice.

Operator zračne luke, sukladno odredbi članka 3. točke 2 Pravilnika o zemaljskim uslugama, je pravna osoba koja upravlja zračnom lukom.

Korisnik zračne luke, sukladno članku 3. točki 3. Pravilnika o zemaljskim uslugama, je fizička ili pravna osoba odgovorna za prijevoz putnika, pošte i/ili tereta zračnim putem od ili do dotične zračne luke.

Pravilnik o zemaljskim uslugama je člankom 3. točkom 4. utvrdio zemaljske usluge («ground handling») kao usluge koje se pružaju korisnicima zračne luke u zračnim lukama, a koje su navedene u Dodatku 1. koji je sastavni dio Pravilnika o zemaljskim uslugama.

Pružatelju zemaljskih usluga može se odobriti obavljanje jedne ili više kategorija zemaljskih usluga navedenih u Dodatku I. Pravilnika, što je propisano člankom 5. stavkom 1. Pravilnika o zemaljskim uslugama. Sukladno stavku 4. istog članka, pružatelju zemaljskih usluga ne može biti odobreno djelomično obavljanje usluge određene kategorije zemaljskih usluga, osim iznimno, odobrenje za samo dio usluga određene kategorije zemaljskih usluga može se izdati ako nijedan drugi pružatelj zemaljskih usluga, osim operatora zračne luke, ne posjeduje valjano odobrenje za istu kategoriju zemaljskih usluga.

Točkom 5. istog članka, Pravilnik o zemaljskim uslugama utvrđuje samostalno obavljanje usluga («self-handling») kao situaciju u kojoj korisnik zračne luke izravno obavlja sam za sebe jednu ili više kategorija zemaljskih usluga i za pružanje takvih usluga ne zaključuje nikakav ugovor s trećom osobom, pri čemu se korisnici zračne luke ne smatraju između sebe trećim osobama ako jedan od njih ima većinski udio u vlasništvu drugog, ili isti subjekt ima većinski udio u vlasništvu oba.

Slijedom iznietog, samostalnim pružateljem usluga smatra se korisnik zračne luke koji samostalno obavlja usluge, a kako je uređeno člankom 3. točkom 6. Pravilnika o zemaljskim uslugama.

Sukladno članku 3. točki 7. Pravilnika o zemaljskim uslugama, pružatelj zemaljskih usluga je svaka pravna osoba koja trećim osobama pruža jednu ili više kategorija zemaljskih usluga.

Svaki korisnik zračne luke može sukladno članku 4. Pravilnika o zemaljskim uslugama izabrati pružatelja zemaljskih usluga ili samostalno obavljati zemaljske usluge.

Sukladno odredbi članka 5. stavka 2. Pravilnika pružanje sljedećih kategorija zemaljskih usluga: usluge s prtljagom, usluge prihvata i otpreme zrakoplova na stajanci, usluge snabdijevanja gorivom i mazivom, i usluge s teretom i poštom u pogledu fizičke manipulacije

teretom i poštom pri dolasku, odlasku ili transferu između cargo terminala i zrakoplova, mora biti dopušteno dvama pružateljima zemaljskih usluga za svaku od tih kategorija zemaljskih usluga. Pružanje navedenih zemaljskih usluga, nakon 1. siječnja 2009, mora biti dopušteno najmanje jednom pružatelju zemaljskih usluga kojeg ne kontrolira:

- operator zračne luke;
- bilo koji korisnik zračne luke koji u prethodnoj godini preveze više od 25% putnika ili tereta na toj zračnoj luci;
- subjekt koji kontrolira ili je kontroliran od kojeg od prethodno navedenih subjekata, kako uređuje članka 5. stavak 3. Pravilnika o zemaljskim uslugama.

Dodatak I. Pravilnika o zemaljskim uslugama utvrđuje popis jedanaest (11) kategorija zemaljskih usluga i to:

1. Usluge zemaljske administracije i nadzora
2. Usluge opsluživanja putnika
3. Usluge s prtljagom
4. Usluge prihvata tereta i pošte
5. Usluge prihvata i otpreme zrakoplova na stajanci
6. Usluge prihvata zrakoplova
7. Usluge snabdijevanja gorivom i mazivom
8. Usluge održavanja zrakoplova
9. Usluge letnih operacija i administracije posade
10. Usluge zemaljskog prijevoza
11. Usluge ugostiteljstva

od kojih svaka od navedenih kategorija sadrži taksativno pobrojane usluge koje obuhvaća.

3. Prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu

Agencija je, sukladno članku 37. točki 9. ZZTN, provela prethodno ispitivanje stanja na tržištu prije donošenja odluke o pokretanju postupka, u smislu članka 41. stavka 1. te članka 46. ZZTN. Navedeno prethodno ispitivanje provedeno je u svrhu utvrđivanja Agencije postoji li u konkretnom slučaju osnova za pokretanje postupka utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja protiv poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. i Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. na mjerodavnom tržištu. Dopisima od 19. travnja 2007. Agencija je zatražila očitovanja poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. i Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. na zahtjev za pokretanje postupka, te je zatraženo da se opiše pravni odnos između poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. i poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o.

Poduzetnik Zračna luka Zagreb d.o.o. je u podnesku od 30. travnja 2007. naveo kako poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. nije obavljao pretovar s jednog na drugi zrakoplov jednodnevnih sendviča, koje poduzetnik Croatia Airlines d.d. doprema u Zračnu luku Zagreb, jer se takav transport sendviča od Zračne luke Zagreb i u Zračnoj luci Zagreb obavlja suprotno odredbama Zakona o hrani («Narodne novine» broj 117/03, 130/03, 48/04, 85/06) i Pravilnika o općem deklariranju i označavanju hrane («Narodne novine» broj 114/04, 128/04 i 34/05).

Poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. u podnesku od 3. svibnja 2007., također je ponovio navode poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o., te je naveo da osim proizvodnje hrane obavlja i poslove skladištenja hrane i pića, opreme za transport hrane i pića, čišćenja takve opreme, pripremu i dostavu opreme te snabdijevanje hranom i pićem, kao i prijevoz, utovar i istovar hrane i pića u, te i iz zrakoplova.

Dopisom od 16. svibnja 2007., Agencija je zatražila očitovanje Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka o navodima poduzetnika Croatia Airlines d.d., te o sukladnosti predmetnog postupanja poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. i poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. sa Zakonom o zračnim lukama, Zakonom o zračnom prometu i Pravilnikom o zemaljskim uslugama.

Istodobno, dopisom od 16. svibnja 2007. Agencija je pozvala poduzetnika Croatia Airlines d.d. na dostavu zapisnika i odluke sanitarne inspekcije o nadzoru izvršenom 6. ožujka 2007. nad tim poduzetnikom, te na dostavu očitovanja Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka koje je dato na njegovo traženje da se izvrši inspekcijski nadzor nad pružateljem zemaljskih usluga poduzetnikom Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. od 29. ožujka 2007., a na koje očitovanje se pozvao u zahtjevu za pokretanje postupka.

Dopisima od 25. svibnja 2007. Agencija je pozvala poduzetnike Zračna luka Split d.o.o., Zračna luka Dubrovnik d.o.o. i Eurest-catering d.o.o. da se očituju o broju pružatelja zemaljskih usluga korisnicima zračnih luka, te na dostavu pravnih temelja suradnje s istima.

Podneskom od 8. lipnja 2007. poduzetnik Zračna luka Split d.o.o. se očitovao da je isti jedini pružatelj zemaljskih usluga u Zračnoj luci Split.

U očitovanju zaprimljenom 12. lipnja 2007. Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka izričito je naglasilo da se obavljanje prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića ne može uvjetovati istovremenim obavljanjem usluga ugostiteljstva.

Podneskom od 12. lipnja 2007. poduzetnik Zračna luka Dubrovnik d.o.o. se očitovao kako isti nema potpisan ugovor s poduzetnikom Croatia Airlines d.d. kojim se uređuje pružanje usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova, te usluge ugostiteljstva, međutim da povezano društvo poduzetnika Zračna luka Dubrovnik d.o.o. poduzetnik Eurest-catering d.o.o. pruža navedene usluge poduzetniku Croatia Airlines d.d.

Slijedom iznijetog, podneskom od 20. lipnja 2007. poduzetnik Eurest-catering d.o.o. je dostavio Ugovor o snabdijevanju zrakoplova hranom, pićem i ostalim uslugama cateringa sklopljen s poduzetnikom Croatia Airlines d.d. od 30. rujna 1999., cjenik sendviča, presliku društvenog ugovora o osnivanju tog poduzetnika te traženo očitovanje.

Podneskom zaprimljenim 18. lipnja 2007. Croatia Airlines d.d. je dostavio podatke i dokumentaciju zatraženu dopisom Agencije od 16. svibnja 2007.

U međuvremenu, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka je rješenjem od 25. travnja 2007., klasa: UP/I-343-07/07-01/09, naložilo poduzetniku Zračna luka Zagreb d.o.o. da uskladi poslovanje i procedure za obavljanje poslova prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari sa Zakonom o zračnom prometu, te Pravilnikom o zemaljskim uslugama, te da se usklađivanje postupaka mora započeti odmah, a krajnji rok završetka usklađenja je 31. prosinca 2007.

Nadalje, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka je u navedenom rješenju također poduzetniku Zračna luka Zagreb d.o.o. naložilo da mora obavljati poslove prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari sukladno članku 85. Zakona o zračnom prometu kojim je propisano da obavljanje poslova prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari, operator aerodroma može, uz suglasnost Ministarstva, ugovorom povjeriti i drugim pravnim osobama, ako udovoljavaju propisanim uvjetima za obavljanje tih poslova. Rješenjem je određeno da je rok za izvršenje predmetnog naloga trenutno.

U dopisu upućenom poduzetniku Croatia Airlines d.d. 17. svibnja 2007. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi je navelo kako je provedeno analitičko ispitivanje uzoraka hrane

od strane Zavoda za javno zdravstvo grada Zagreba, te je utvrđeno kako uzeti uzorci udovoljavaju mikrobiološkim odredbama članka 12. Pravilnika o mikrobiološkim standardima za namirnice («Narodne Novine», broj 46/94) i Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o mikrobiološkim standardima («Narodne Novine», broj 20/01, 40/01, 125/03, 32/04), te se u smislu članka 11. Zakona o hrani, smatraju zdravstveno ispravnim s obzirom na navedene parametre zdravstvene ispravnosti.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi je dopisom upućenom poduzetniku Croatia Airlines d.d. 22. svibnja 2007. istaknulo kako, sukladno zapisniku višeg sanitarnog inspektora Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, od 7. svibnja 2007., o izvršenom inspekcijskom pregledu tijekom uzorkovanja navedenih sendviča, temperature izmjerene od strane istog u rashladnim komorama gdje su sendviči bili na uskladištenju, boksovima sa sendvičima kao i samim sendvičima, kretale su se od 5°C do 7,5°C što udovoljava zahtjevima deklaracije za navedene sendviče, a koje je propisao proizvođač: Zračna luka Split – Catering.

Podneskom od 3. listopada 2007. Croatia Airlines d.d. je dostavio primjerke računa za pružene usluge prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova po Ugovoru o snabdijevanju zrakoplova hranom, pićem i ostalim uslugama cateringa od 1. listopada 1999., i računa ispostavljenih nakon 1. rujna 2007.

Budući poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. jedini pruža usluge prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova u zračnoj luci Pleso, te budući je poduzetnik Zračna luka Zagreb d.o.o. povezani poduzetnik, te operator i jedini pružatelj zemaljskih usluga Zračne luke Pleso, Agencija je utvrdila postojanje vladajućeg položaja poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. i Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. na tržištu pružanja zemaljskih usluga na području Zračne luke Pleso, u smislu članka 15. ZZTN.

Premda je Zračna luka Zagreb d.o.o. stopostotni imatelj udjela u temeljnom kapitalu poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., dakle sukladno članku 5. stavku 2. ZZTN riječ je o poduzetniku koji ima kontrolu nad drugim poduzetnikom, pa se oba navedena poduzetnika sukladno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja smatraju jednim gospodarskim subjektom ili jednim poduzetnikom, oni su istovremeno dvije zasebne pravne osobe. Budući se zahtjev odnosi na prava i obveze više stranaka i temelji se na istom činjeničnom stanju i na istoj pravnoj osnovi, Agencija je donijela zaključak klase: UP/I 030-02/2007-01/15, urbroja: 580-02-07-64-21, 15. listopada 2007., o spajanju navedenih upravnih stvari utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja u jedinstveni postupak, sukladno odredbi članka 127. stavaka 1. i 3. ZoUP. Također, Agencija je, temeljem članka 46. ZZTN, zaključkom klase: UP/I 030-02/2007-01/15, urbroja: 580-02-07-64-22, od 15. listopada 2007. pokrenula postupak utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja protiv poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. i Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., radi utvrđenja jesu li navedeni poduzetnici zlouporabili svoj vladajući položaj na mjerodavnom tržištu, u smislu članka 16. stavka 1. i stavka 2. točke 1., 3. i 4. ZZTN. Naime, člankom 16. stavkom 1. ZZTN zabranjena je svaka zlouporaba vladajućeg položaja jednog ili više poduzetnika na mjerodavnom tržištu. Kao naročito zabranjene zlouporabe, u smislu članka 16. stavka 2. točke 1., 3. i 4. ZZTN, primjerice je utvrđeno izravno ili neizravno nametanje nepravednih kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih nepravednih trgovinskih uvjeta, primjena nejednakih uvjeta na istovrsne poslove s drugim poduzetnicima, čime ih se dovodi u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju, te uvjetovanje sklapanja ugovora pristankom drugih ugovornih strana na dodatne obveze, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u nikakvoj vezi s predmetom tih ugovora.

4. Posebni ispitni postupak utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. i Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o.

Nakon pokretanja posebnog ispitnog postupka, podneskom od 29. listopada 2007. godine, očitovao se poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. Naveo je kako nije točno da je cijena usluge prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova niža ako se isporučuju proizvodi Zračne luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., te da se u cjeniku nigdje ne spominju proizvodi ni njihovo podrijetlo, odnosno da je usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova jednaka za sve, bez obzira tko je ili čije je proizvode stavio u kolica koja su predmet navedene usluge. Također, je naveo da se isti cjenik primjenjuje na sve korisnike njegovih usluga, te da su cijene usluge prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova 5-14 puta niže nego na destinacijama na kojima poduzetnik Croatia Airlines d.d. leti u Europi.

Podneskom od 2. studenoga 2007. poduzetnik Zračna luka Zagreb d.o.o. je obrazložio odvajanje pružanja usluge snabdijevanja hranom koju sam proizvodi od usluge prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova kao prilagodbu Pravilniku o zemaljskim uslugama, a čime je nastala potreba revidiranja svih ugovornih odnosa poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. s avioprijevoznicima.

Poduzetnik Croatia Airlines d.d. je podneskom od 28. studenoga 2007. izvijestio Agenciju o ovršnim postupcima koje je pokrenuo poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. protiv podnositelja zahtjeva, a temeljem neplaćenih računa za usluge prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova u razdoblju od ožujka do lipnja 2007., a koja usluga sukladno navodima podnositelja zahtjeva nije niti pružena. U istom podnesku podnositelj zahtjeva također je naveo da račune za rujna i listopad 2007. godine koje poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. zaračunava po novom cjeniku (od 1. rujna 2007.), podnositelj zahtjeva nastavlja plaćati sukladno cijenama ugovorenim Ugovorom o snabdijevanju zrakoplova hranom, pićem i ostalim uslugama cateringa od 1. listopada 1999. i njemu pripadajućim cjenicima.

Za potrebe provođenja ekonomske analize Agencija je dopisima od 17. prosinca 2007., 20. svibnja 2008. i 23. listopada 2008. od poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. zatražila podatke o strukturi cijena usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova koje taj poduzetnik pruža, te očitovanja o razlozima povećanja cijena kao i o drugim financijskim pokazateljima poslovanja tog poduzetnika.

U podnesku od 4. siječnja 2008. Zračna luka – Zagreb d.o.o. je naveo kako ne postoji metodologija po kojoj su se određivale cijene do 30. lipnja 2007. godine već su se one dogovarale sa svakom aviokompanijom posebno ovisno o situaciji, tipu i konstrukciji zrakoplova. Za Croatia Airlines d.d. je vrijedio ugovor iz 1999. godine, te za taj period ne postoje kalkulacije cijena niti transparentni cjenici. Visina prodajnih cijena je ugovarana sa pojedinim kupcima. Ta razina cijena prema tvrdnjama poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. je bila izraz kompromisa te nije uključivala stvarne troškove poslovanja. Iste navode poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. je potvrdio podnescima od 12. siječnja 2008. i 12. lipnja 2008., te podneskom od 4. studenog 2008.

Podneskom od 27. lipnja 2008. poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. dostavio je tlocrt stajanke Zračne luke Pleso s ucrtanim pozicijama zgrade poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. i zgrade poduzetnika Croatia Airlines d.d. iz kojih se pruža usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova u zrakoplove na stajanci.

Dopisima od 28. kolovoza 2008. i 25. rujna 2008. Agencija je zatražila od poduzetnika Croatia Airlines d.d. dostavu podataka o rashodima tog poduzetnika od korištenja usluga

handling 1 (podrazumijeva prijevoz, utovar i/ili istovar catering opreme s hranom i pićem po jednom zrakoplovu od zgrade Cateringa Zračne luke Zagreb do zrakoplova na stajanci i obratno) i handling 2 (podrazumijeva prijevoz, utovar i/ili istovar catering opreme s hranom i pićem po jednom zrakoplovu od nekog drugog mjesta na području Zračne luke Zagreb do zrakoplova i obratno), te očitovanje o korištenju usluge handling 1 za robu nabavljenu od drugih dobavljača, a na koji se dopis navedeni poduzetnik očitovao podneskom od 2. listopada 2008.

U svrhu pružanja mogućnosti strankama da se izjasne o činjenicama i okolnostima koje su od važnosti za donošenje rješenja, Agencija je 18. studenoga 2008., sukladno članku 54. stavku 1. ZZTN, održala usmenu raspravu.

Na usmenoj raspravi održanoj 18. studenoga 2008. bili su nazočni punomoćnik poduzetnika Croatia Airlines d.d. Srećko Šimunović, punomoćnik poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. Marko Kujundžić i zakonski zastupnik poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. Ante Jerković.

Punomoćnik poduzetnika Croatia Airlines d.d. je izjavio kako u cijelosti ostaje kod zahtjeva za pokretanje postupka od 5. travnja 2007. i svih kasnijih dopuna navedenog zahtjeva. Dalje je naveo da je pri korištenju usluge handling 1 poduzetnik Croatia Airlines d.d. uvijek bio dužan kupovati proizvode (hranu) poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., odnosno nikada nije koristio uslugu handling 1 za proizvode drugog proizvođača.

Punomoćnik poduzetnika Croatia Airlines d.d. dalje je izjavio kako je ključni problem nepostojanje jedinstvenog cjenika infrastrukture koji bi omogućio poduzetnicima korištenje svojeg zakonskog prava na izvršavanje usluge self handling, te je kao dokaz navedenoj tvrdnji predložio dostaviti u spis zahtjev poduzetnika Croatia Airlines d.d. za navedenim cjenikom i odgovor poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o.

Punomoćnik poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. je izjavio da ostaje kod svih dosadašnjih navoda iznijetih u postupku te da nema novih dokaznih prijedloga. Dalje je naveo kako cjenik pristupa infrastrukturi Zračne luke Zagreb postoji te se isti obvezao dostaviti u spis.

Zastupnik poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. je ostao pri svim svojim dosadašnjim navodima, te u potpunosti odbacio sve navode poduzetnika Croatia Airlines d.d. kao neosnovane i netočne. Netočnim je ocijenio navod punomoćnika poduzetnika Croatia Airlines d.d. da je navedeni poduzetnik dužan kupovati proizvode poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. kako bi bio u mogućnosti koristiti uslugu handling 1, odnosno tarifu usluge handling 1, jer navedena usluga nije vezana za prehrambene proizvode poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. Kao dokaz iznijete tvrdnje zastupnik poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. je naveo cjenik usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova koji je prethodno dostavljen u spis.

Zastupnik poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. dalje je izjavio kako se nikada nije dogodilo da Zračna luka Zagreb odbije primiti robu dostavljenu iz Zračne luke Split ili Zračne luke Dubrovnik koja je namijenjena za opskrbu zrakoplova poduzetnika Croatia Airlines d.d. Također je naveo da nikada nisu primili takav zahtjev poduzetnika Croatia Airlines d.d.

Zastupnik poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. dalje je ocijenio netočnim navod poduzetnika Croatia Airlines d.d. da u razdoblju od 1. ožujka 2007. do 25. svibnja 2007. poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. nije pružao uslugu prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova poduzetniku Croatia Airlines d.d. Istaknuo je da poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. nema nikakvog utjecaja na druge poduzetnike i njihovu mogućnost pružanja usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz

zrakoplova u zračnoj luci Zagreb, te da je razlika usluge handling 1 i handling 2 u lokaciji, a ne u proizvodima, odnosno u dobavljaču proizvoda. Izjavio je i da je samostalno pravo poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. da sam donosi cjenik svojih usluga, te da su cjenici donijeti u mjerodavnom razdoblju u cijelosti zakoniti.

Na upit punomoćnika poduzetnika Croatia Airlines d.d. postoji li roba drugog dobavljača u skladištu poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. iz koje se pruža usluga handling 1, zastupnik poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. je odgovorio da se u tom prostoru nalazi roba koja se tamo i dostavi te da je cjenik usluga za sve kupce usluga jedinstven.

Punomoćnik poduzetnika Croatia Airlines d.d. je izjavio da se u prostorijama poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. nalazi i na avione otprema isključivo roba poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., a koju izjavu je zastupnik poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. odbacio kao netočnu.

Budući da su nazočni zastupnici stranaka, na upit voditeljice postupka imaju li što za dodati, izjavili kako nemaju ništa za dodati, te da nemaju novih dokaznih prijedloga, voditeljica postupka je objavila da je dokazni postupak u predmetnoj upravnoj stvari završen i da je usmena rasprava dovršena, te da će odluku donijeti Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja, sukladno ovlastima iz članka 35. stavka 1. točke 2. ZZTN.

Sukladno raspravnom zaključku od 18. studenoga 2008., poduzetnik Croatia Airlines d.d. je podneskom od 19. studenog 2008. dostavio u spis zahtjev poduzetnika Croatia Airlines d.d. od 28. travnja 2008. upućen poduzetniku Zračna luka Zagreb d.o.o. radi dostave cjenika infrastrukture, odgovor poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. od 30. travnja 2008. te zapisnik s Prvog savjetovanja zračnih luka i Povjerenstva korisnika zračnih luka održanog 2. srpnja 2008.

Podneskom od 25. studenoga 2008. poduzetnik Zračna luka Zagreb d.o.o. dostavio je u spis cjenik Naknade za korištenje infrastrukture Zračne luke Zagreb izdan 2. lipnja 2008.

Dana 23. prosinca 2008. Agencija je zaprimila u spis podnesak poduzetnika Croatia Airlines d.d. kojim isti navodi kako cjenik infrastrukture još nije izrađen, a čime je ovaj poduzetnik onemogućen u ispunjavanju uvjeta za samostalno obavljanje usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova.

Slijedom navedenog, temeljem prikupljenih i analiziranih podataka i dokumentacije, provedene ekonomske i pravne analize u predmetnoj upravnoj stvari, Agencija je utvrdila kako slijedi:

5. Stranke u postupku

5.1. Croatia Airlines d.d.

Poduzetnik Croatia Airlines d.d. registriran je 7. kolovoza 1989. pod nazivom Zagreb Airlines (Zagal), međutim već 23. srpnja 1990. poduzetnik Zagreb Airlines mijenja svoj tadašnji naziv u Croatia Airlines d.d.

Predmet poslovanja poduzetnika Croatia Airlines d.d. je redoviti zračni prijevoz.

Tablica 1. Struktura vlasništva Croatia Airlines d.d.

Pregled dioničara i njihovih udjela u temeljnom kapitalu	Kapital (kn)	Postotak (%)
Republika Hrvatska (ured za državnu imovinu)	938.100.784	94,76
Hrvatski fond za privatizaciju za DAB	21.383.471	2,16
HPB d.d. / Kapitalni fond d.d.	14.453.642	1,46
Hrvatska lutrija d.o.o.	395.990	0,04
Jadranski naftovod d.d.	2.177.946	0,22
Zračna luka Zagreb d.o.o.	1.286.968	0,13
Enikon d.d.	791.980	0,08
Ratko Žurić	692.983	0,07
Coning inženjering	494.988	0,05
Croatia Lloyd	989.976	0,10
Oatali	9.206.772	0,93
Ukupan iznos temeljnog kapitala	989.975.500	100,00

Izvor: financijski izvještaj poduzetnika Croatia Airlines d.d. za 2007. godinu objavljen na Internet stranici Zagrebačke burze, www.zse.hr

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Poduzetnici, povezani sa poduzetnikom Croatia Airlines d.d. su Obzor putovanja d.o.o., Amadeus Croatia d.d. i Pleso prijevoz d.o.o.

Poduzetnik Obzor putovanja d.o.o. je agencija koja se bavi organiziranjem službenih i turističkih putovanja, te organizira savjetovanja, konferencije, kongrese ili tzv. incentive putovanja.

Poduzetnik Pleso prijevoz d.o.o. u kojem poduzetnik Croatia Airlines d.d. ima pedeset (50) posto udjela u temeljnom kapitalu, osnovan je kako bi se putnicima poduzetnika Croatia Airlines d.d. pružio organiziran, kvalitetan i jeftin prijevoz u zagrebačku zračnu luku.

Amadeus je zajednički rezervacijski sustav europskih avio-kompanija koji se u početku devedesetih počeo širiti u Europi, a poduzetnik Amadeus Croatia d.d., kao dio tog sustava, nacionalna je marketinška kompanija koja se brine za lokalno tržište, tj. distribuciju, prezentaciju, te sve ostale poslove vezane uz sustav Amadeus.

Poduzetnici Obzor putovanja d.o.o. i Amadeus Croatia d.d. ulaze među najvažnije subjekte konsolidacije financijskih izvještaja za poduzetnika Croatia Airlines d.d.

5.2. Zračna luka Zagreb d.o.o.

Poduzetnik Zračna luka Zagreb d.o.o. je operator i jedini pružatelj zemaljskih usluga Zračne luke Pleso koji pruža potpuni raspon usluga za prihvat i otpremu zrakoplova, putnika, prtljage, robe i pošte.

Povezana društva poduzetnika Zračna Luka Zagreb d.o.o. su Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., Zračna luka Zagreb Trgovina d.o.o. i Pleso prijevoz d.o.o.

5.3. Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o.

Poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. posluje kao dio Zračne luke Zagreb od samog početka, te je 1. listopada 2007. formirano zasebno trgovačko društvo u 100 postotnom vlasništvu poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o.

Tablica 2. Prikaz vlasničke strukture poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o.

Poduzetnik	Postotak (%) udjela u temeljnom kapitalu
Zračna luka Zagreb d.o.o.	100,00
Sveukupno	100,00

Izvor: podnesak poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o.

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Predmet poslovanja Zračne luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o.:

- pružanje usluga u nautičkom, seljačkom, zdravstvenom, kongresnom, športskom, lovnom i drugim oblicima turizma;
- pripremanje hrane i pružanje usluga prehrane, pripremanje i posluživanje pića i napitaka i pružanje usluga smještaja, te pripremanje hrane za potrošnju na drugom mjestu (u prijevoznim sredstvima, na priredbama i sl.) i opskrba tom hranom (catering);
- kupnja i prodaja robe i
- obavljanje trgovačkog posredovanja na domaćem i inozemnom tržištu.

Prema navodima poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. u podnesku od 3. svibnja 2007., navedeni poduzetnik osim proizvodnje hrane obavlja i poslove skladištenja hrane i pića, opreme za transport hrane i pića, čišćenja takve opreme, pripremu i dostavu opreme te snabdijevanje hranom i pićem, kao i obavljanje prijevoza, utovara i istovara hrane i pića u, te i iz zrakoplova (catering handling).

Također, istim dopisom poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. navodi kako termin handling hranom ne označava samo pretovar i prijevoz već podrazumijeva mnogo dužu listu aktivnosti:

- Prihvat i uskladištenje opreme
- Administrativno rješavanje dokumentacije za preuzetu opremu (carina/špedicija)
- Inventura opreme
- Pranje, dezinfekcija i dezinfekcija opreme/pripadnog skladišnog prostora
- Osiguravanje posebnih uvjeta za skladištenje kvarljive robe koja ulazi u sastav obroka
- Setiranje i završno kompletiranje obroka
- Punjenje spremnika toplom/hladnom vodom i napitcima
- Korištenje prostora/komora za skladištenje pripremljene hrane/namirnica/opreme nadolazeće linije
- Utovar zrakoplova hranom/opremom/dodatne usluge
- Pretovar zrakoplova (hrane, opreme, dodatnih usluga)
- Istovar zrakoplova (hrane, opreme, dodatnih usluga)
- Primanje DFS/TFS sobe sa zrakoplova
- Skladištenje DFS/TFS robe
- Utovar DFS/TFS robe na zrakoplove
- Inventura DFS/TFS opreme
- Administrativno rješavanje dokumentacije za preuzetu DFS/TFS robu

6. Mjerodavno tržište i vladajući položaj

6.1. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište utvrđuje se, sukladno članku 7. ZZTN, kao tržište određene robe i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti poduzetnika na određenom zemljopisnom području.

Sukladno članku 4. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište utvrđuje se na način da se utvrdi njegova proizvodna dimenzija (mjerodavno tržište u proizvodnom smislu) i zemljopisna dimenzija (mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu).

Mjerodavno tržište u proizvodnom smislu, sukladno članku 5. Uredbe o mjerodavnom tržištu, obuhvaća sve proizvode za koje potrošači smatraju da su međusobno zamjenjivi s obzirom na njihove bitne značajke, cijenu ili način uporabe.

Mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu, sukladno članku 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, obuhvaća cjelokupan ili dio teritorija Republike Hrvatske, na kojem se tržišni takmaci natječu u prodaji i/ili nabavi proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima koji to tržište bitno razlikuje od susjednih tržišta.

Djelatnost zračnih luka u Republici Hrvatskoj regulirana je Zakonom o zračnim lukama, Pravilnikom o zemaljskim uslugama i Zakonom o zračnom prometu.

Zemaljske usluge (engleski naziv: «ground services») su usluge koje se pružaju korisnicima zračne luke u zračnim lukama, a koje su navedene u dodatku 1. Pravilnika o pružanju zemaljskih usluga.

Popis zemaljskih usluga, vezanih za konkretan predmet, prema dodatku 1. Pravilnika o pružanju zemaljskih usluga:

1. Usluge prihvata i otpreme zrakoplova na stajanci obuhvaćaju:

- navođenje, izvođenje i parkiranje zrakoplova na/sa parkirne pozicije pri dolasku i odlasku (pod uvjetom da te usluge ne pruža služba kontrole zračnog prometa);
- usluga pri parkiranju zrakoplova i pribavljanje odgovarajućih sredstava (pod uvjetom da te usluge ne pruža služba kontrole zračnog prometa);
- komunikacija između zrakoplova i snabdjevača ili davatelja usluga;
- utovar i istovar zrakoplova, uključujući pribavljanje i rukovanje sredstvima, kao i prijevoz posade i putnika između zrakoplova i terminala, prijevoz prtljage između zrakoplova i terminala;
- pribavljanje i rukovanje prikladnim uređajima za startanje motora;
- vuča ili izguravanje zrakoplova prilikom dolaska i odlaska kao i pribavljanje i rukovanje potrebnim sredstvima;
- prijevoz, utovar i istovar hrane (obroka) i pića iz zrakoplova:(catering handling)

2. Usluge ugostiteljstva obuhvaćaju:

- povezivanje sa snabdjevačima i administrativno upravljanje;
- skladištenje hrane, pića i opreme potrebne za njenu pripremu;
- čišćenje te/takve opreme;
- pripremu i dostavu opreme, te snabdijevanje hranom i pićem.

Sukladno dodatku 1. Pravilnika o zemaljskim uslugama, te dopisu Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka od 22. ožujka 2007. upućenog poduzetniku Croatia Airlines d.d.,

Agencija je utvrdila kako je usluga prijevoz, utovar i istovar hrane (obroka) i pića iz zrakoplova jedna od usluga prihvata i otpreme zrakoplova na stajanci, odnosno nije jedna od usluga ugostiteljstva, te se stoga pružanje usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova (catering handling) ne može uvjetovati istovremenim obavljanjem usluga ugostiteljstva.

Stoga je Agencija, temeljem članka 7., stavka 1 ZZTN-a, članka 3. i članka 5. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu definirala kao tržište prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova tj. tržišta «catering handling-a».

Budući da se usluge prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova koje pruža poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. poduzetniku Croatia Airlines d.d. pružaju na području Zračne luke Pleso te je tu i sjedište navedenog poduzetnika kao i poduzetnika Zračne luke Zagreb d.o.o., Agencija je temeljem članka 7. stavka 1. ZZTN, članka 3. i članka 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu definirala kao područje Zračne luke Pleso.

Naime, Zračna luka Pleso ima status međunarodne zračne luke prvog slijetanja. Nalazi se na nadmorskoj visini od 107 m te je 10 km udaljena od Glavnog željezničkog kolodvora u Zagrebu. Djelatnosti kao što su carinska kontrola i kontrola putovnica, zdravstvena i sanitetska kontrola, prihvat i otprema, opskrba gorivom te odleđivanje zrakoplova obavljaju se 24 sata dnevno.

Na području Zračne luke Pleso postoji glavna stajanka i stajanka generalne avijacije, te dva terminala: putnički i robni. Opskrbljivač goriva za zrakoplove je poduzetnik INA d.d.

Zračna luka Pleso pruža usluge u prihvatu i otpremi putnika i prtljage prema specifičnim zahtjevima zrakoplovnog prijevoznika. Raspon usluga je od registracije putnika do ulaska putnika u zrakoplov.

Također navedena zračna luka pruža i usluge prihvata i otpreme za sve tipove zrakoplova kao što su postavljanje podmetača pod zrakoplov, utovar/istovar zrakoplova, prijevoz robe iz/u zrakoplov, prihvat i otprema paleta i kontejnera, prihvat i otprema komadnog tereta, opskrba električnom energijom, klimatizacija zrakoplova, pokretanje motora (startanje), opskrba pitkom vodom, toalet servis, de/anti-icing zrakoplova, vuča i izguravanje zrakoplova.

Zračna luka Pleso je registrirani IATA cargo agent koji pruža širok raspon usluga u prihvatu robe i pošte te posjeduje i upravlja vlastitim robnim skladištima.

Usluge vezane za prihvat robe i pošte su slijedeće prihvat i otprema tereta i pošte, izdavanje dokumenata za teret i poštu, međunarodno otpremništvo i carinski pregled, prihvat i otprema specijalnog tereta, robno skladište u domaćem i međunarodnom tranzitu, Röentgen sustav za kontrolu robe/pošte i dostava robe .

U tablici 3. prikazan je promet Zračne luke Pleso po vrsti i obliku prijevoza za 2006. godinu.

Tablica 3: Promet po vrsti i obliku prijevoza za 2005. i 2006. godinu

Mjeseci (Months)	Slijetanje zrakoplova		Tonaža zrakoplova		Putnici		Roba (tona)		Pošta (tona)	
	No. Of landings		M.T.O.W.		No. Of Passengers		Cargo (tonnes)		mail (tonnes)	
	2005.	2006.	2005.	2006.	2005.	2006.	2005.	2006.	2005.	2006.
1	1.234	1.360	51.432	55.235	93.026	100.548	973	487	169	184
2	1.221	1.317	51.508	54.144	90.220	95.264	1.044	630	171	104
3	1.490	1.603	56.011	61.503	112.982	119.347	1.100	860	205	87
4	1.694	1.688	60.856	57.772	118.610	135.606	1.147	723	199	93
5	1.774	1.876	65.217	62.431	140.295	153.562	952	771	201	96
6	1.779	1.992	66.685	66.884	155.444	171.954	767	792	214	90
7	1.832	2.016	69.063	64.667	167.918	182.129	615	845	213	127
8	1.799	1.780	70.910	64.783	163.504	176.079	677	760	217	92
9	1.725	1.869	64.442	62.415	154.037	167.850	613	869	226	102
10	1.767	1.843	65.679	64.348	142.125	161.800	628	770	217	102
11	1.379	1.612	54.470	59.287	109.226	135.621	754	788	238	99
12	1.393	1.486	56.242	59.516	104.132	128.653	715	766	237	156
=	19.087	20.442	732.515	732.985	1.551.519	1.728.413	9.985	9.061	2.507	1.332

Izvor: Internet stranica Zračne luke Zagreb d.o.o. posjećena dana 30. siječnja 2009.

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Iz prethodne tablice vidljivo je da je u 2005. godini broj slijetanja zrakoplova iznosio 19.087 dok u 2006. godini iznosio 20.442, što predstavlja povećanje od 7%. Isto tako, tonaža zrakoplova veća je za 0,1% u 2006. godini u odnosu na 2005. godinu.

6.2. Vladajući položaj

Sukladno članku 15. stavku 1. točki 1. i 2. ZZTN, poduzetnik je u vladajućem položaju ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati na mjerodavnom tržištu u značajnoj mjeri neovisno od svojih stvarnih ili mogućih konkurenata, potrošača, kupaca ili dobavljača, i to naročito ako:

- nema konkurenata na mjerodavnom tržištu i/ili
- ima značajnu tržišnu snagu na mjerodavnom tržištu u odnosu na stvarne ili moguće konkurente, a naročito obzirom na tržišni udjel i položaj, financijsku snagu, pristup izvorima nabave ili tržištu, povezanost s drugim poduzetnicima, pravne ili činjenične zapreke za ulazak drugih poduzetnika na tržište, poduzetnikovu sposobnost diktiranja tržišnih uvjeta s obzirom na njegovu ponudu ili potražnju i poduzetnikovu sposobnost isključivanja ostalih konkurenata s tržišta usmjeravanjem na druge poduzetnike.

Imajući u vidu navedeno, struktura tržišnih udjela na mjerodavnom tržištu pružanja usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, na područje Zračne luke Pleso prikazana je u tablici 4.

Tablica 4. Tržišni udjeli poduzetnika u 2006.

Poduzetnik	Postotak (%) tržišnog udjela
Zračna Luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o.	100,00
Sveukupno	100,00

Slijedom iznijetog, Agencija je utvrdila kako je poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. jedini poduzetnik koji se bavi pružanjem usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova na području Zračne luke «Pleso» te kao takav ostvaruje vladajući položaj na mjerodavnom tržištu u smislu članka 15. stavka 1. ZZTN.

Poduzetnik Zračna luka Zagreb d.o.o. je operator i jedini pružatelj zemaljskih usluga Zagrebačke zračne luke koji pruža potpuni raspon usluga za prihvat i otpremu zrakoplova, putnika, prtljage, robe i pošte.

Kroz Zračnu luku Zagreb d.o.o. je u 2006. godini prošlo preko 1,7 milijuna putnika što predstavlja povećanje od 11,4% u 2006. godini u odnosu na 2005. godinu. Promet robe smanjio se za 9,3% dok se promet pošte smanjio za 46,9% u 2006. godini u odnosu na 2005. godinu.

Također, Agencija je analizirala promet na svim zračnim lukama na teritoriju Republike Hrvatske, te udjele prometa po pojedinoj zračnoj luci u ukupnom zračnom prometu za 2006. i 2007. godinu.

Tablica 5: Statistički podaci o prometu na zračnim lukama u Republici Hrvatskoj

AERODROMI	OPERACIJE ZRAKOPLOVA			PREVEZENO PUTNIKA			TRANZIT			PREVEZENO ROBE			PREVEZENO POSTE		
	2006	2007	%	2006	2007	%	2006	2007	%	2006	2007	%	2006	2007	%
ZL Zagreb	40.884	43.258	5,81	1.719.621	1.979.614	15,12	8.792	12.342	40,38	9.061.011	9.842.039	8,62	1.332.006	1.195.970	-10,21
ZL Split	10.335	18.023	74,39	1.057.924	1.164.033	10,03	21.201	26.055	22,90	1.496.634	1.456.226	-2,70	3.727	9.700	160,26
ZL Dubrovnik	14.855	15.047	1,29	1.102.911	1.131.748	2,61	17.152	12.290	-28,35	741.676	847.330	14,25			
ZL Pula	7.896	8.335	5,56	288.812	370.278	28,21	6.530	7.063	8,16	58.739	14.042	-76,09			
ZL Zadar	4.764	5.230	9,78	58.659	112.505	91,79	7.269	7.547	3,82	14.637	14.606	-0,21			
ZL Osijek	649	550	-15,25	2.871	2.824	-1,64	114	11	-90,35	515.400	270.572	-47,50			
ZL Rijeka	3.497	3.407	-2,57	166.675	160.862	-3,49	2.575	1.848	-28,23		38.139				
Aerodrom Brač	2.353	2.050	-12,88	17.731	14.310	-19,29		0							
Z.p. Mali Lošinj	4.104	3.858	-5,99	10.673	10.314	-3,36									
Ukupno:	89.337	99.758	11,66	4.425.877	4.946.488	11,76	63.633	67.156	5,54	11.888.097	12.482.954	5,00	1.335.733	1.205.670	-9,74

Izvor: podaci preuzeti sa stranica Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, Uprava Zračnog prometa, Odjel aerodroma i zaštite zračnog prometa (www.mmpi.hr), posjećena dana 19. siječnja 2008. godine

Obrađeno: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Tablica 6: Postotak (%) udjela prometa po pojedinoj zračnoj luci u ukupnom zračnom prometu u Republici Hrvatskoj

AERODROMI	OPERACIJE ZRAKOPLOVA			PREVEZENO PUTNIKA			TRANZIT			PREVEZENO ROBE			PREVEZENO POSTE		
	2006	2007	%	2006	2007	%	2006	2007	%	2006	2007	%	2006	2007	%
ZL Zagreb	45,76%	43,36%		38,85%	40,02%		13,82%	18,38%		76,22%	78,84%		99,72%	99,20%	
ZL Split	11,57%	18,07%		23,90%	23,53%		33,32%	38,80%		12,59%	11,67%		0,28%	0,80%	
ZL Dubrovnik	16,63%	15,08%		24,92%	22,88%		26,95%	18,30%		6,24%	6,79%		0,00%	0,00%	
ZL Pula	8,84%	8,36%		6,53%	7,49%		10,26%	10,52%		0,49%	0,11%		0,00%	0,00%	
ZL Zadar	5,33%	5,24%		1,33%	2,27%		11,42%	11,24%		0,12%	0,12%		0,00%	0,00%	
ZL Osijek	0,73%	0,55%		0,06%	0,06%		0,18%	0,02%		4,34%	2,17%		0,00%	0,00%	
ZL Rijeka	3,91%	3,42%		3,77%	3,25%		4,05%	2,75%		0,00%	0,31%		0,00%	0,00%	
Aerodrom Brač	2,63%	2,05%		0,40%	0,29%		0,00%	0,00%		0,00%	0,00%		0,00%	0,00%	
Z.p. Mali Lošinj	4,59%	3,87%		0,24%	0,21%		0,00%	0,00%		0,00%	0,00%		0,00%	0,00%	
Ukupno:	100%	100%		100%	100%		100%	100%		100%	100%		100%	100%	

Izvor: udjeli računati prema podacima sa stranice Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, Uprava Zračnog prometa, Odjel aerodroma i zaštite zračnog prometa (www.mmpi.hr) posjećena dana 19. siječnja 2008. godine

Obrađeno: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Analizom podataka o zračnom prometu putnika, robe i pošte na teritoriju Republike Hrvatske, Agencija je utvrdila da je najznačajniji promet ostvario poduzetnik Zračna luka Zagreb d.o.o.

Također, prisutna je tendencija povećanja broja prevezenih putnika na području Zračne luke Zagreb od 15,12%, kao i prevezene robe od 8,62%, u 2007. godini u odnosu na 2006. godinu, dok se broj prevezene pošte smanjio za 10,21%, u 2007. u odnosu na 2006. godinu.

Analizirajući ukupan zračni promet putnika na teritoriju Republike Hrvatske, Agencija je utvrdila da se u 2006. godini 38,85% prometa putnika odvijalo na području Zračne luke Zagreb d.o.o., dok se u 2007. godini 40,02% prometa putnika odvijalo na istom području.

Analizirajući zračni promet robe, Agencija je utvrdila da je poduzetnik Zračna luka Zagreb d.o.o. najznačajniji poduzetnik sa udjelom od 76,22% u 2006. godini, te sa udjelom od 78,84% u 2007. godini u ukupnom zračnom prometu robe na teritoriju Republike Hrvatske.

Nakon Zračne luke Zagreb, najveći promet putnika i robe je ostvarila Zračna luka Split i to sa 23,90% prometa putnika i 12,59% prometa robe u 2006. godini, te 23,53% prometa putnika i 11,67% prometa robe u 2007. godini.

Kod prometa pošte, razvidno je da se na području Zračne luke Zagreb ostvaruje preko 99% ukupnog zračnog prometa pošte u 2006. i 2007. godini.

Iz analiziranih podataka o ukupnom zračnom prometu na teritoriju Republike Hrvatske, Agencija je utvrdila da je Zračna luka Pleso najznačajnija zračna luka u Republici Hrvatskoj na kojoj poduzetnik Zračna luka Zagreb d.o.o. ostvaruje najveći zračni promet putnika, pošte i robe, a potom slijedi Zračna luka Split sa značajno manjim udjelom u ukupnom zračnom prometu na teritoriju Republike Hrvatske.

Slijedom iznietog, Agencija je utvrdila da navedeni poduzetnik ima vladajući položaj u pružanju svih zemaljskih usluga na području Zračne luke Pleso. Poduzetnik Croatia Airlines d.d. nema mogućnosti izbora nekoliko pružatelja zemaljskih usluga već je isključivo vezan za korištenje usluga poduzetnika Zračne luke Zagreb d.o.o.

S obzirom na snagu poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o. u ukupnom zračnom prometu na teritoriju Republike Hrvatske, te na činjenicu da je jedini operater i pružatelj zemaljskih usluga Zračne luke Pleso koji pruža zemaljske usluge, Agencija je utvrdila da se navedeni poduzetnik nesporno nalazi u vladajućem položaju, u smislu članka 15. stavka 1. ZZTN.

7. Utvrđivanje zlouporabe vladajućeg položaja

7.1. Uvjetovanje pružanja usluge pristankom druge ugovorne strane na dodatne usluge

Temeljem provedenog ispitnog postupka, Agencija je utvrdila slijedeće:

- a) 1. ožujka 2007. poduzetnik Croatia Airlines d.d. je počeo nabavljati hranu za međunarodne letove iz Zagreba od drugih dobavljača;
- b) 1. ožujka 2007. poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. prekinuo je pružati uslugu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova poduzetniku Croatia Airlines d.d. ;
- c) Poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. je odluku o prekidu izvršavanja usluge prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova poduzetniku Croatia Airlines d.d. obrazložio nemogućnošću razdvajanja iste usluge od usluge ugostiteljstva, jer je riječ o jedinstvenoj usluzi, te neispunjavanjem sanitarnih uvjeta od strane poduzetnika Croatia Airlines d.d. u postupanju s hranom pribavljenom od drugih dobavljača;
- d) Rješenjem od 25. travnja 2007. Ministarstvo mora, prometa, turizma i razvitka naložilo je poduzetniku Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. da uskladi poslovanje i procedure za obavljanje poslova prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari sa Zakonom o zračnom prometu te Pravilnikom o zemaljskim uslugama s rokom završetka usklađenja 31. prosinca 2007., te da obavlja poslove prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari sukladno članku 85. Zakona o zračnom prometu s rokom izvršenja odmah;
- e) 25. svibnja 2007. poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. ponovno je počeo izvršavati prijevoz, utovar i istovar hrane (obroka) i pića iz zrakoplova poduzetniku Croatia Airlines d.d.

Kako je u predmetnoj stvari riječ o djelatnosti uređenoj posebnim propisima, bitno je naglasiti da Dodatak I. Pravilnika o zemaljskim uslugama razdvaja jedanaest (11) kategorija

zemaljskih usluga, a sukladno članku 5. stavku 1. navedenog Pravilnika, pružatelju zemaljskih usluga može se odobriti obavljanje jedne ili više kategorija zemaljskih usluga navedenih u Dodatku I., što znači da je riječ o pojedinačnim uslugama koje nisu i ne smiju biti vezane odnosno međusobno uvjetovane.

Člankom 16. stavkom 1. ZZTN zabranjena je svaka zlouporaba vladajućeg položaja jednog ili više poduzetnika na mjerodavnom tržištu. Kao naročito zabranjena zlouporaba, u smislu članka 16. stavka 2. točke 4. ZZTN, utvrđeno je uvjetovanje sklapanja ugovora pristankom drugih ugovornih strana na dodatne obveze, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u nikakvoj vezi s predmetom tih ugovora.

Slijedom iznijetog, razvidno je kako je poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. u trenutku kada je poduzetnik Croatia Airlines d.d. počeo nabavljati hranu od drugih dobavljača, obustavio pružanje usluge prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova kako bi onemogućio pristup drugim dobavljačima hrane koji su ujedno i njegovi konkurenti na mjerodavno tržište.

Budući da je poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. jedini pružatelj usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, te stoga korisnici Zračne luke Pleso ovise o njemu u obavljanju svoje djelatnosti, isti je iskoristio svoj vladajući položaj na mjerodavnom tržištu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova na području Zračne luke Pleso kako bi poduzetniku Croatia Airlines d.d. nametnuo uvjet korištenja dodatne usluge, odnosno usluge ugostiteljstva tog poduzetnika. Pružanje usluge ugostiteljstva nije po svojoj prirodi u vezi s pružanjem usluge prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, pa se takve različite usluge, sukladno prethodno navedenim posebnim propisima koji uređuju predmetu djelatnost, ne smiju međusobno uvjetovati.

Poduzetnik Zračna luka Zagreb d.o.o., jedini operator i pružatelj zemaljskih usluga Zračne luke Pleso i poduzetnik koji je, u smislu članka 5. ZZTN, pod njegovom izravnom kontrolom, Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., unatoč njihovoj zasebnoj pravnoj osobnosti, u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, smatraju se jednim gospodarskim subjektom, odnosno jednim poduzetnikom. Stoga je utvrđeno kako su navedeni poduzetnici, u razdoblju od 1. ožujka 2007. do 25. svibnja 2007. godine, obustavili pružanje usluge prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova poduzetniku Croatia Airlines d.d., odnosno uvjetovali su pružanje te usluge pristankom poduzetnika Croatia Airlines d.d. na istovremeno korištenje dodatnih usluga ugostiteljstva poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., pa su time ograničili tržišno natjecanje zlouporabom njihovog vladajućeg položaja na utvrđenom mjerodavnom tržištu, u smislu članka 16. stavka 1. i stavka 2. točke 4. ZZTN.

7.2. Nametanje nepravednih cijena

Jedan od oblika naročito zabranjene zlouporabe vladajućeg položaja na mjerodavnom tržištu, u smislu članka 16. stavka 1. i stavka 2. točke 1. ZZTN očituje se kroz izravno ili neizravno nametanje nepravednih kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih nepravednih trgovinskih uvjeta.

Poduzetnik Croatia Airlines d.d. je s poduzetnikom Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. u dugogodišnjem poslovnom odnosu temeljem Ugovora o snabdijevanju zrakoplova hranom, pićem, i ostalim uslugama catering handling-a, od 1. listopada 1999. godine. Predmet navedenog Ugovora je opskrba zrakoplova hranom, te uskladištenje i manipulacija opremom i robom u vlasništvu poduzetnika Croatia Airlines d.d.

Struktura i visina cijena postavljena je i usuglašena 1999. godine na svim domaćim zračnim lukama koje pružaju ovu uslugu, a temeljila se na vrstama prometa (domaći, međunarodni i charter promet) i tipu, odnosno veličini zrakoplova.

Tablica 7. Prikaz cijena usluga catering handlinga na hrvatskim zračnim lukama postavljena i usuglašena 1999. godine sa svim domaćim lukama koje pružaju ovu uslugu, izraženo u kunama

Usluga	Zračna luka Zagreb	Zračna luka Dubrovnik	Zračna luka Split	Zračna luka Zadar	Zračna luka Pula	Zračna luka Brač
Handling za Airbus međunarodne linije	200	200	200	200	200	-
Handling za Airbus za charter linije	150	150	200	200	200	-
Handling za ATR42 za međunarodne linije	90	90	90	90	90	-
Handling za ATR42 za međunarodne linije bez obroka	-	-	-	-	-	200
Handling za ATR42 za međunarodne linije s obrocima	-	-	-	-	-	280
Handling za Airbus i ATR42 za domaće linije	50	50	50	50	50	-
Handling za ATR42 za domaće linije bez obroka	-	-	-	-	-	100
Handling za ATR42 za domaće linije s obrocima	-	-	-	-	-	180
Handling duty free	35	35	35	-	-	-
LMC usluga	-	-	50	-	-	-

Izvor: Podnesak poduzetnika Croatia Airlines d.d. od 13. rujna 2007.

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Sukladno prilogu 3. Ugovora o snabdijevanju zrakoplova hranom, pićem i ostalim uslugama cateringa, sklopljenog 1. listopada 1999. između poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. i poduzetnika Croatia Airlines d.d., međunarodni catering handling obuhvaća utovar hrane, LMC obroke, istovar, pranje posuđa, minimalno održavanje opreme koja se koristi za isporuku hrane na zrakoplovima kao i čuvanje hrane na hlađenju, dok domaći catering handling obuhvaća utovar i istovar hrane na svim domaćim linijama, kao i čuvanje hrane na hlađenju, bez obzira na tip zrakoplova kao i kabinske opreme u vlasništvu poduzetnika Croatia Airlines d.d. na prvom i posljednjem letu istog zrakoplova u jednom danu.

Podneskom od 26. srpnja 2007. poduzetnik Zračna luka –Zagreb d.o.o. je dostavio poduzetniku Croatia Airlines d.d. prijedlog novog Ugovora o Catering handling-u kojim se višestruko povećavaju postojeće cijene koje se odnose na catering handling zrakoplova, a potom ponudio popust od tridesetpet (35) posto poduzetniku Croatia Airlines d.d. kao najvažnijem poslovnom partneru.

Također, Zračna Luka Zagreb - Ugostiteljstvo d.o.o razradio je novi model cijena koji usluge prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova dijeli na handling 1 i handling 2 pri čemu:

- handling 1 - podrazumijeva prijevoz, utovar i/ili istovar catering opreme s hranom i pićem po jednom zrakoplovu od zgrade Catering Zračne luke Zagreb do zrakoplova na stajanci i obratno,
- handling 2 – podrazumijeva prijevoz, utovar i/ili istovar catering opreme s hranom i pićem po jednom zrakoplovu od nekog drugog mjesta na području Zračne luke Zagreb do zrakoplova i obratno.

Tablica 8: Prikaz cijena usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova koje pruža poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. u razdoblju od 1999. godine do 31. kolovoza 2007. te cijena od 1. rujna 2007. godine nadalje

Usluga	Cijene od 1999. godine do 31. kolovoza 2007. godine u kn	Cijene od 01. rujna 2007. godine u EUR		Cijene od 01. rujna 2007. godine u kn*	
		Handling 1	Handling 2	Handling 1	Handling 2
Handling za Airbus za međunarodne linije (hrana i piće)	200	130	160	951,60	1.171,20
Handling za Airbus za charter linije (hrana i piće)	150	130	160	951,60	1.171,20
Handling za ATR42 za međunarodne linije (hrana i piće)	90	80	105	585,60	768,60
Handling za Airbus i ATR42 za domaće linije (hrana i piće)	50	Airbus – 130	Airbus – 160	Airbus – 951,60	Airbus – 1.171,20
		ATR 42– 80	ATR 42– 105	ATR 42– 585,60	ATR 42– 768,60
Handling za Airbus dodatne catering opreme	-	60		439,2	
Handling za ATR42 dodatne catering opreme	-	40		292,8	
Handling za Airbus dostavnim vozilom	-	38	46	278,16	336,72
Handling za ATR42 dostavnim vozilom	-	38	46	278,16	336,72
Handling duty free robe	35	Airbus – 60		Airbus – 439,2	
		ATR42 – 40		ATR42 – 292,8	

* preračunato po srednjem tečaju HNB-a od 28. kolovoza 2007. godine 1E=7,32 kn jer je poduzetnik Croatia Airlines d.d. u svom očitovanju od 13. rujna 2007. godine primijenio navedeni tečaj.

Izvor: podnesak poduzetnika Croatia Airlines d.d. od 2. listopada 2007.

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Tablica 9. Prikaz cijena usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova koje pruža poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. u razdoblju od 1999. godine do 31. kolovoza 2007. godine te cijena od 1. rujna 2007. godine nadalje (cijene sa popustom od 35%)

Usluga	Cijene od 1999. godine do 31. kolovoza 2007.	Cijene od 01. rujna 2007. godine u EUR		Cijene od 01. rujna 2007. godine u kn*	
		Handling 1	Handling 2	Handling 1	Handling 2
Handling za Airbus za međunarodne linije (hrana i piće)	200	84,5	104	618,54	761,28
Handling za Airbus za charter linije (hrana i piće)	150	84,5	104	618,54	761,28
Handling za ATR42 za međunarodne linije (hrana i piće)	90	52	68,25	380,64	499,59
Handling za Airbus i ATR42 za domaće linije (hrana i piće)	50	Airbus – 84,5	Airbus – 104	Airbus – 618,54	Airbus – 761,28
		ATR – 52	ATR – 68,25	ATR – 380,64	ATR – 499,59
Handling za Airbus dodatne catering opreme	-	39		285,48	
Handling za ATR42 dodatne catering opreme	-	26		190,32	
Handling za Airbus dostavnim vozilom	-	25	30	183,00	219,60
Handling za ATR42 dostavnim vozilom	-	25	30	183,00	219,60
Handling duty free robe	35	Airbus – 39		Airbus – 285,48	
		ATR42 – 26		ATR42 – 190,32	

* preračunato po srednjem tečaju HNB-a od 28. kolovoza 2007. godine 1E=7,32 kn jer je poduzetnik Croatia airlines d.d. u svom očitovanju od 13. rujna 2007. godine primijenio navedeni tečaj.

Izvor: podnesak poduzetnika Croatia Airlines d.d. od 13. rujna 2007.

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

U podnesku od 2. listopada 2007. godine poduzetnik Croatia Airlines d.d. navodi kako se svi odlazni i povratni obroci za letove naručuju na hrvatskim zračnim lukama, od čega najvećim dijelom upravo od poduzetnika Zračne luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. Tako je u 2006. godini pruženo oko [...] (oko [...] domaćih i [...] međunarodnih letova) usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova, dok je npr. u Zračnoj luci Split obavljeno oko [...] istih usluga ([...] domaćih i [...] međunarodnih letova). Na inozemnim zračnim lukama narudžba hrane i usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova se obavlja samo za izvanredne letove, te se najčešće radi o jednoj operaciji po zračnoj luci godišnje.

Sukladno navodima poduzetnika Croatia Airlines d.d., cijene pojedinačnih narudžbi za usluge prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova na europskim zračnim lukama (za izvanredne letove) ovise o tipu zrakoplova, te ih se može svrstati u slijedeći raspon:

- za Airbus [...] EUR-a po zrakoplovu
- za ATR-42 od [...] EUR-a po zrakoplovu

Cijene obroka također variraju ovisno o vrsti obroka te otprilike iznose:

- sendviči [...] EUR-a po komadu
- obroci na pladnju [...] EUR-a po komadu

Jedina dva inozemna dobavljača s kojima poduzetnik Croatia Airlines d.d. ima ugovor za zemaljske usluge su [...] i [...]. Cijena usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova ugovorena sa [...] za Airbus iznosi [...] EUR-a dok je cijena sendviča [...] EUR-a. S [...] koji pruža cca [...] usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova godišnje ugovorena cijena te usluge je [...] USD po zrakoplovu, dok je cijena obroka na

pladnju [...] USD. Međutim, tu je bitno napomenuti da su ovi dobavljači zajedno pružili samo oko [...] usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova tijekom 2007. godine, što je znatno ispod broja navedenih usluga koje godišnje pruža Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o.

U očitovanju od 29. listopada 2007. godine, poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. navodi da nije točno da je cijena niža ako se isporučuju obroci koje priprema poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. Istaknuo je da se u cjeniku nigdje ne spominju proizvodi ni njihovo podrijetlo te da je usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova jednaka za sve, bez obzira tko je ili čije je proizvode stavio u kolica koja su predmet handlinga. Također, navodi da se njegov cjenik primjenjuje na sve korisnike usluga te da su cijene usluga 5-14 puta niže nego na destinacijama na kojima poduzetnik Croatia Airlines d.d. leti u Europi.

U podnesku od 4. siječnja 2008. Zračna luka –Zagreb d.o.o. je naveo kako je cjenik usluga kojim su uvedene usluge handling 1 i handling 2 usvojen 30. lipnja 2007. Do tog vremena cijene su se određivale na način da su se dogovarale sa svakom aviokompanijom posebno, a ovisno o situaciji, tipu i konstrukciji zrakoplova. Za Croatia Airlines d.d. je vrijedio ugovor iz 1999. godine. Za to razdoblje ne postoje kalkulacije cijena, niti cjenici. Visina prodajnih cijena je ugovarana sa pojedinim kupcima. Ta razina cijena, prema tvrdnjama Zračne luke Zagreb d.o.o., je bila izraz kompromisa, odnosno nije uključivala stvarne troškove poslovanja.

Nadalje, poduzetnik Zračna luka Zagreb –Ugostiteljstvo d.o.o. je naveo da je u razdoblju od 1999. do 2007. godine došlo do porasta pojedinih troškova kao npr. cijene goriva, električne energije, vode, komunalija, radne snage, opreme, rezervnih dijelova, što je utjecalo na porast cijena usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova. Stupanj amortizacije osnovnih sredstava je jako visok te je održavanje kompleksno i skupo jer se radi o opremi staroj 20-30 godina.

Tablica 10: Prikaz strukture cijene za 2007. za tip aviona ATR-42 (u kunama)

Avion ATR 42	Postotak (%)	Handling 1	Handling 2	CAT OPR*	DFS*
direktni materijalni troškovi	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
indirektni materijalni troškovi	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
zavisni troškovi	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
osobni dohodci	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Ukupno	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Dobit	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
prodajna cijena (bez PDV-a)	100	592,00	777,00	296,00	296,00

Cady (utovar i/ili istovar dostavnim vozilom) 281,20 340,40

Izvor: podnesak poduzetnika Zračne luke Zagreb - Ugostiteljstvo d.o.o. od 4. siječnja 2008.

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

*CAT OPR= utovar i/ili istovar i prijevoz dodatne catering opreme prema priloženoj specifikaciji

*DFS= utovar i/ili istovar i prijevoz duty free prodaje prema priloženoj specifikaciji

Tablica 11: Prikaz strukture cijene za 2007. za tip aviona A-320 (u kunama)

Avion A 320	Postotak (%)	Handling 1	Handling 2	CAT OPR*	DFS*
direktni materijalni troškovi	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
indirektni materijalni troškovi	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
zavisni troškovi	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
osobni dohodci	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Ukupno	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Dobit	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
prodajna cijena (bez PDV-a)	100	962,00	1.184,00	444,00	444,00

Cady (utovar i/ili istovar dostavnim vozilom) 281,20 340,40

Izvor: podnesak poduzetnika Zračne luke Zagreb - Ugostiteljstvo d.o.o. od 4. siječnja 2008.

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

*CAT OPR= utovar i/ili istovar i prijevoz dodatne catering opreme prema priloženoj specifikaciji

*DFS= utovar i/ili istovar i prijevoz duty free prodaje prema priloženoj specifikaciji

Razlika u cijenama za uslugu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova (handling 1 i handling 2) u odnosu na Tablicu 8. i 9. proizlazi iz primijenjenog tečaja.

Iz tablice 11. je vidljivo da u strukturi cijene usluge prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova, poduzetnik Zračna luka Zagreb Ugostiteljstvo d.o.o. prikazuje različite iznose svih troškova za uslugu handling 1 i handling 2. Međutim, tu je potrebno razgraničiti koji troškovi se smatraju fiksnima tj. koje troškove poduzetnik ima, neovisno o tome pruža li i gdje uslugu prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova, i koji troškovi su varijabilni troškovi tj. koji troškovi se mijenjaju, s obzirom na opseg odnosno lokaciju obavljenih usluga.

Naime, jedna od podjela ukupnih troškova poduzeća je na fiksne i varijabilne troškove. Fiksni troškovi obuhvaćaju troškove koji se ne mijenjaju sa promjenom količine proizvodnje, kao što su npr. troškovi zemljišta, opreme. Varijabilni troškovi su troškovi koji se mijenjaju, s obzirom na promjenu količine proizvodnje ili pružene usluge, kao što su npr. troškovi rada i materijalni troškovi.

U podnesku od 12. lipnja 2008. poduzetnik Zračna Luka Zagreb - Ugostiteljstvo d.o.o. navodi kako je tom poduzetniku teško troškove dijeliti na fiksne i varijabilne. Primjerice, troškovi radne snage koji bi trebali biti varijabilni trošak, zbog kolektivnih ugovora i činjenice da su svi radnici u stalnom radnom odnosu su fiksni trošak.

Nadalje, razliku između cijene usluge handling 1 i handling 2 poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. objašnjava razlikom u ukupnim problemima, okolnostima i troškovima koji nastaju u svezi s pružanjem usluge handling 2 s neke druge lokacije na Zračnoj luci Pleso i odnose se na sve korisnike te vrste usluge.

Također, u istom podnesku Zračna luka Zagreb - Ugostiteljstvo d.o.o. je naveo da se cijena za uslugu handling 2 odnosi na bilo koju lokaciju na području Zračne luke Pleso, bez obzira na udaljenost, te da je ta cijena utvrđena za sve kupce koji izaberu uslugu handling 2, a ne samo za Croatia Airlines d.d. Budući da je svaki kupac slobodan u naručivanju onoga što mu treba, ukoliko isti želi, prema tvrdnjama poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., može dovesti svoju robu do skladišta Zračne luke Zagreb i tada će mu biti naplaćena usluga iz cjenika za handling 1.

Stoga je Agencija zatražila očitovanje od Croatia Airlines d.d. o tome je li navedeni poduzetnik koristio uslugu handling 1 za robu nabavljenu od drugih dobavljača.

Iz očitovanja poduzetnika Croatia Airlines d.d. od 2. listopada 2008. proizlazi da navedeni poduzetnik ne koristi uslugu handling 1 za robu nabavljenu od drugih dobavljača na način da ju sam doveze do skladišta poduzetnika Zračne luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. te tako ostvari mogućnost korištenja usluga handling 1, a kako to navodi Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. Isto je poduzetnik Croatia Airlines d.d. potvrdio i na usmenoj raspravi na kojoj je izjavio da nikada nije koristio uslugu handling 1 za proizvode drugog proizvođača, odnosno isti smatra da su korisnici usluge handling 1 dužni koristiti i usluge snabdijevanja hranom poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o.

Tablica 12: Ukupan rashod od korištenja usluga handling 1 i handling 2 za poduzetnika Croatia Airlines d.d. za razdoblje od 1. rujna 2007. do 31. kolovoza 2008.

Vrsta usluge	Eur	Postotak(%)
Catering handling 1	655.573	52%
Catering handling 2	595.781	48%
Total	1.251.354	100%

Izvor: podnesak poduzetnika Croatia Airlines d.d. od 2.10.2008.

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Sukladno podacima iz tablice 12, proizlazi da poduzetnik Croatia Airlines d.d. koristi uslugu handling 1 i handling 2 u otprilike jednakom omjeru, što znači da podjednako nabavlja hranu i od poduzetnika Zračne luke Zagreb- Ugostiteljstvo d.o.o. i od drugih dobavljača, odnosno njegovih konkurenata.

Nadalje, u slučaju kada poduzetnik Croatia Airlines d.d. nabavlja hranu odnosno koristi usluge ugostiteljstva Zračne luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., pića i ostalu opremu poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. doprema iz skladišta poduzetnika Croatia Airlines d.d., i tada zaračunava cijenu za uslugu handling 1. Dakle, pružajući uslugu handling 1 poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. prevozi kolica s obrocima za zrakoplov od zgrade Cateringa Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. do zrakoplova na stajanci, te prevozi ostalu opremu s pićima i duty free opremom od skladišta Croatia Airlines d.d. do istog zrakoplova. To znači da prelazi veći put nego u slučaju kada pruža uslugu handling 2, jer u tom slučaju i obroke i ostalu navedenu opremu doprema samo s jedne lokacije i to skladišta poduzetnika Croatia Airlines d.d. u zrakoplov na stajanci.

Budući da je poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. i prije donošenja novog cjenika, imao jedinstvenu cijenu za usluge prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova, bez obzira na lokaciju skladišta, iako je i tada poduzetnik Croatia Airlines d.d. nabavljao pića i duty free opremu od drugih dobavljača i skladištio ih u svojem skladištu, Agencija je utvrdila da nisu točni navodi poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. prema kojima su viši troškovi razlog formiranja više cijene ako se usluga prijevoza, utovara i istovara hrane i pića iz zrakoplova obavlja sa neke druge lokacije skladišta na Zračnoj luci Pleso.

U prilog svojoj tvrdnji da se ne radi o nepravednim cijenama, poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. u podnesku od 12. veljače 2008. dostavio je pregled cijena na pojedinim zračnim lukama.

Tablica 13: Pregled cijena usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova (catering handlinga) na pojedinim zračnim lukama (u EUR)

Zračna luka	Cijene catering handlinga po zrakoplovu	
	do 100 putnika	100-180 putnika
Ljubljana	80-130	170-210
Sarajevo*	10-30	40-50
Beograd	40-90	170-190
Skoplje*	40-60	40-60
Budimpešta	100-150	180-240
Beč	80-160	180-220
Prag	80-150	170-210
Rim	90-170	170-230
Malta	80-170	170-220
Larnaca	100-150	170-230
Frankfurt	110-160	180-230
Munchen	110-160	180-220
Zagreb**	80 (handling 1)	130 (handling 1)
Zagreb**	105 (handling 2)	160 (handling 2)

* Zračne luke Sarajevo i Skoplje su u fazi izrade svojih cjenika i dogovora o načinu reguliranja catering handlinga jer su u dosadašnjim odnosima sa aviokompanijama catering handling uključivali u cijene hrane ili prihvata i otpreme zrakoplova

** cijene bez popusta od 35%

Izvor: podnesak poduzetnika Zračne luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. od 12. veljače 2008.

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Poduzetnik Zračna luka Zagreb-Ugostiteljstvo d.o.o. nije mijenjao cijene svojih usluga od 1999. pa do 2007. godine. Nesporno je da su u tom razdoblju troškovi koji utječu na poslovanje ovog poduzetnika rasli. Stoga je Agencija analizirala kretanje indeksa potrošačkih cijena u navedenom razdoblju, kretanje ukupnih troškova rada u Republici Hrvatskoj te prosječnu stopu inflacije za promatrane godine, kako bi utvrdila koliko je opći rast troškova mogao utjecati na troškove poslovanja poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o.

Tablica 14: Indeksi potrošačkih cijena

Godina	2005. = 100		
	indeks potrošač kih cijena – ukupno	dobro	usluge
1998.	81,2	84	71,4
1999.	84,4	86,4	77,2
2000.	88,3	90,3	81,2
2001.	91,7	93,3	85,5
2002.	93,2	93,6	91,7
2003.	94,8	95,1	94,1
2004.	96,8	96,7	97,2
2005.	100	100	100
2006.	103,2	102,5	105,4
2007.	106,2	105,3	108,7

Izvor: www.dzs.hr, posjećena dana 22.12.2008. godine
 Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Tablica 15: Prosječna godišnja stopa inflacije

Prosječna godišnja stopa inflacije * (u postotku %)								
1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
4	4,6	3,8	1,7	1,8	2,1	3,3	3,2	2,9

* Od 1999. godine stopa inflacije je mjerena indeksom potrošačkih cijena
 Izvor: www.hnb.hr, posjećena dana 22. prosinca 2008. godine
 Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Tablica 16: Indeks ukupnog troška rada u Republici Hrvatskoj po područjima NKD-a 2002. godine za razdoblje od 2000. do 2007. godine (200. = 100)

	2000.				2001.				2002.				2003.			
	1 Q	2 Q	3 Q	4 Q	1 Q	2 Q	3 Q	4 Q	1 Q	2 Q	3 Q	4 Q	1 Q	2 Q	3 Q	4 Q
Ukupno	95,9	98,3	108,5	99,2	97,3	102,5	126,7	114,3	112,8	119,4	131,8	116,4	105,3	112,3	122,5	114,6
A Poljoprivreda, lov i šumarstvo	97,3	101,8	99,6	101	94,9	97,3	121,5	119,5	117,2	121,1	126,3	126,4	108,1	110,1	110,5	112,4
B Ribarstvo	93,6	101,4	98,4	105,4	114,9	111,9	124,3	143,2	141	140,5	140,2	136,2	142,9	139,3	142,7	150,3
C Rudarstvo i vađenje	97,9	101	102,9	98,5	93,2	96,9	116	116,2	110,3	126,3	132,2	143,5	104	114,8	128,1	120,9
D Prerađivačka industrija	93,7	95,7	107,2	102,5	102,8	111,5	128	118,4	116,4	122,8	134,1	123,8	113,5	121,7	130,8	122,6
E Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	95	100,4	109,6	96,1	95,1	103	129,2	114,4	111,9	125,5	136,8	118,4	106,7	116,7	128,3	115,2
F Građevinarstvo	93,8	99,6	101,4	103,2	102,1	105,7	123,4	125,9	123,5	121,2	126,9	128,6	124,4	130	133,7	130,7
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla te predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	99,4	100,3	103,8	97,3	92,6	99	119,6	115,6	121	131,3	135	123,4	110,4	120	122,8	119,4
H Hoteli i restorani	98,9	97,7	92,9	111,9	101,5	96,8	111	133,1	120,6	115,1	114,3	131,2	113,1	110,7	110,3	132,2
I Prijevoz, skladištenje i veze	78,4	96,6	109,3	105,6	101,3	111,7	119,4	123,9	124,7	130,8	135,7	137,9	127,2	140,5	145,4	150,8
J Financijsko posredovanje	92,3	104	106,8	98,5	95,7	109,6	128,7	122,9	125	132	152,8	130,1	114,3	127,1	130,2	132,4
K Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	96,4	98	106	99,9	90,5	95,5	111,5	105,3	102,2	105,1	121	106,3	96,9	103,9	106,7	102,9
L Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	98,2	101	107,8	94,4	89,5	96,1	123	98,6	102,1	112,5	126	104,4	87,6	97,8	103,6	92,2
M Obrazovanje	90,5	93,2	134	93,7	90,6	95	158,8	109	106,6	111,1	162,9	105,2	93,8	100	146,5	99,7
N Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	93,6	101,9	110	96	95,9	102	128,7	112,5	120,1	136,8	147,5	114,6	96,5	106,9	117,6	118,1
O Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	95,9	98,5	109,9	97	94,1	101,8	129,2	115,4	114,5	123	135,7	118	104,6	112,4	124,1	112,2

(nastavak)

Ø 2000. = 100

	2004.				2005.				2006.				2007.			
	1 Q	2 Q	3 Q	4 Q	1 Q	2 Q	3 Q	4 Q	1 Q	2 Q	3 Q	4 Q	1 Q	2 Q	3 Q	4 Q
Ukupno	112,2	119,4	129,7	120,1	115,7	123,8	134,7	123,9	120,9	128	140	128,4	127,8	137,3	147,7	137,6
A Poljoprivreda, lov i šumarstvo	115,3	115	121,7	124,9	119,1	123,2	129	129,6	123,9	124,9	128,9	129,8	122,6	133,1	132,6	135,4
B Ribarstvo	154,5	145,9	147,3	149,6	161,4	159,1	164,8	165,2	169,2	172,3	181,5	181,7	195,4	195	189,3	196,3
C Rudarstvo i vađenje	110,9	117,9	124,2	120,9	108,3	124,4	131,6	130,6	118,7	132	135,6	130,6	143,7	135,4	148	151,6
D Prerađivačka industrija	120,5	130,8	137,1	129	124,4	136,2	143,5	134,5	130,9	140,4	149,6	140,3	136,5	148,2	155,2	149,1
E Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	113,8	124,2	137	126,8	120,7	129,3	143,1	131,8	127,6	134,4	142,2	129,2	126,3	136,8	148,2	137,7
F Građevinarstvo	128,7	134,2	128	127,8	131,1	135,4	136,7	137,1	138,2	141,2	145,1	144,6	147,6	154	153	158,4
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla te predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	120	125,8	129,3	125,8	123	130,3	133,9	128,3	128,1	135,5	140,6	134,7	136,3	148,9	151,6	147,6
H Hoteli i restorani	122,5	114,8	112,5	136,1	126,2	121,5	119,5	143,9	133,6	125,9	124,4	149,2	144,1	136,1	133,9	158,7
I Prijevoz, skladištenje i veze	137,4	153,6	156	153,9	149	161,6	165,9	158,1	152,9	167,9	165,2	154,8	152,7	172,7	175,8	170,6
J Financijsko posredovanje	126	144,9	161,6	156,5	153,3	166,8	166,9	160,2	140,1	146,3	167,8	149,7	151	166,6	181	174
K Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	103,4	108,5	120,9	117,1	109,3	119,8	125,2	120,2	116,3	126,4	132,2	123,9	122,7	131,3	136,4	133,4
L Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	95,3	106,2	113,8	103,5	94,3	103,9	113,6	101,5	98,3	107,9	116,6	104,9	106,6	118,4	127,4	112
M Obrazovanje	100,8	106,7	157,1	107,4	101	107,9	157,2	107,1	103,9	111	163,6	111,9	112,6	120	172,2	120
N Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	101	112,3	122,3	111,7	105,4	117,3	129,5	113,3	110,2	121	132,3	117,2	118,4	131	139,2	123,8
O Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	112,7	121,6	134,5	121,3	115,9	121,6	137	123,9	122,9	130,6	148,5	134,1	134,8	145	158,7	141,9

Analizom indeksa potrošačkih cijena usluga (Tablica 14) uzimajući za baznu godinu 1999. godinu (1999. = 100), Agencija je utvrdila da su potrošačke cijene usluga porasle za četrdesetjedan (41) posto ($108,7/77,2 = 1,408$) u 2007. u odnosu na 1999. godinu.

Tablica 15 prikazuje prosječnu stopu inflacije za svaku godinu od 1999. do 2007. godine. U razdoblju od 1999. do 2007. godine prosječna stopa inflacije kretala se od najmanjih 1,7 % u 2002. godini do najviših 4,6 % u 2000. godini. Ukupan rast potrošačkih cijena mjeren stopom inflacije u razdoblju od 1999. do 2007. godine iznosio je oko 25%.

U tablici 16 su analizirani indeksi ukupnog troška rada u Republici Hrvatskoj po područjima prema NKD-u iz 2002. godine i to ukupno za sve djelatnosti te za svaku pojedinu djelatnost. Iz navedene tablice proizlazi da je u 2007. godini u četvrtom kvartalu ukupni trošak rada u Republici Hrvatskoj porastao za 37,6 %, u odnosu na 4. kvartal 2000. godine, tj. na baznu godinu.

Sukladno Pravilniku o zemaljskim uslugama, usluge prihvata i otpreme zrakoplova među kojima je i usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova smatraju se zemaljskim uslugama te kao takve ulaze u kategoriju djelatnosti Prijevoza i skladištenja prema Odluci o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti od 2007. godine.

Kao što je vidljivo iz tablice 16, ukupni trošak rada u četvrtom kvartalu 2007. godine za djelatnost Prijevoz i skladištenje je porastao za 70,6%, u odnosu na baznu godinu, tj. na četvrti kvartal 2000. godine.

Istovremeno, Agencija je analizirala neke financijske pokazatelje poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. u razdoblju od 2004. do 2007. godine.

Tablica 17: Prikaz nekih financijskih pokazatelja

EKONOMIČNOST	2004	2005	2006	2007	1-6 2008
ukupni prihodi	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
ukupni rashodi	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
bruto dobit	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,02	1,02	1,02	1,03	1,04

PROFITABILNOST	2004	2005	2006	2007
bruto dobit	[...]	[...]	[...]	[...]
ukupni prihod	[...]	[...]	[...]	[...]
bruto profitna marža	2,16%	2,32%	1,53%	3,19%
bruto dobit	[...]	[...]	[...]	[...]
ukupna imovina	[...]	[...]	[...]	[...]
bruto rentabilnost imovine	15,44%	17,99%	9,50%	31,26%

ZADUŽENOST	2004	2005	2006	2007
ukupne obveze	[...]	[...]	[...]	[...]
ukupna imovina	[...]	[...]	[...]	[...]
koeficijent zaduženosti	3,06	3,07	2,52	2,57

LIKVIDNOST	2004	2005	2006	2007
novac	[...]	[...]	[...]	[...]
kratkoročne obveze	[...]	[...]	[...]	[...]
koeficijent trenutne likvidnosti	0,15	0,30	0,37	0,20
novac i potraživanja	[...]	[...]	[...]	[...]
kratkoročne obveze	[...]	[...]	[...]	[...]
koeficijent ubrzane likvidnosti	0,28	0,70	0,79	0,61
kratkotrajna imovina	[...]	[...]	[...]	[...]
kratkoročne obveze	[...]	[...]	[...]	[...]
koeficijent tekuće likvidnosti	0,31	0,79	0,89	0,73

AKTIVNOST	2004	2005	2006	2007
poslovni prihodi	[...]	[...]	[...]	[...]
potraživanja	[...]	[...]	[...]	[...]
koeficijent obrtaja potraživanja	17,15	15,56	14,07	18,74
Broj dana u godini	365	365	365	365
Koeficijent obrtaja potraživanja	17,15	15,56	14,07	18,74
trajanje naplate potraživanja u danima	21,28	23,46	25,94	19,48
ukupan prihod	[...]	[...]	[...]	[...]
ukupna imovina	[...]	[...]	[...]	[...]
koeficijent obrtaja ukupne imovine	7,14	7,76	6,21	9,78
ukupni prihod	[...]	[...]	[...]	[...]
kratkotrajna imovina	[...]	[...]	[...]	[...]
koef. obrtaja kratkotrajne imovine	7,43	8,27	6,53	10,45

Izvor: Podaci na temelju kojih su računati pokazatelji preuzeti iz financijskih izvještaja poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. od 4. studenoga 2008. Pokazatelji izračunati prema knjizi: Katarina i Lajoš Žager: Analiza financijskih izvještaja (Masmedia, 1999.)

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Temeljem prikazanih podataka, Agencija je utvrdila da je poduzetnik Zračna luka Zagreb - Ugostiteljstvo d.o.o. poslovao sa dobiti u razdoblju od 2004. do 2007. godine, te u prvoj polovici 2008. godine.

Pokazatelji ekonomičnosti poslovanja mjere odnos prihoda i rashoda i pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Dobri pokazatelji ekonomičnosti moraju biti veći od 1. Iz podataka poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., Agencija je utvrdila da je ekonomičnost ukupnog poslovanja bila na jednakoj razini od 2004. do 2007. godine i iznosila je 1,02, dok se u 2007. godini bilježi blagi porast na 1,03, a u prvoj polovici 2008. godine na 1,04, što obilježava tendenciju rasta ekonomičnosti ukupnog poslovanja navedenog poduzetnika kroz promatrano razdoblje.

U okviru pokazatelja profitabilnosti, prikazan je pokazatelj bruto profitne marže i bruto rentabilnosti imovine. Iz prethodne tablice vidljiva je tendencija laganog povećanja bruto profitne marže, osim u 2006. godini kada dolazi do smanjenja na 1,53%. U promatranom razdoblju poduzetnik Zračna luka Zagreb - Ugostiteljstvo d.o.o. ostvaruje relativno visoke stope bruto rentabilnosti imovine, dok u 2006. godini bilježi veliki pad na 9,50%, da bi u 2007. godini dostigla najvišu razinu u promatranom razdoblju od 31,26%.

Gledajući pokazatelj zaduženosti, vidljivi su vrlo visoki koeficijenti zaduženosti u promatranom razdoblju. Koeficijent zaduženosti ne bi smio biti veći od 1, tj. ukupne obveze ne bi smjele biti veće od ukupne imovine. Iz podataka poduzetnika Zračne luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. uočava se da su ukupne obveze otprilike tri puta veće od ukupne imovine. Od 2006. i 2007. godine uočava se smanjivanje zaduženosti ovog poduzetnika.

Također, iz pokazatelja likvidnosti proizlazi i visoka stopa nelikvidnosti navedenog poduzetnika. Smatra se da koeficijent ubrzane likvidnosti ne bi smio biti manji od 1 te da koeficijent tekuće likvidnosti ne bi smio biti manji od 2. Podaci poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. pokazuju da su ti koeficijenti na niskoj razini. Međutim, kroz godine prisutna je tendencija njihovog povećanja, s izuzetkom u 2007. godini.

U okviru pokazatelja aktivnosti analizirani su koeficijent obrtaja potraživanja i trajanje naplate potraživanja u danima. Koeficijenti obrta potraživanja bi trebali biti što veći jer se tako smanjuju dani naplate potraživanja. Koeficijent obrtaja potraživanja u razdoblju od 2004. do 2006. godine ima tendenciju laganog smanjenja, što znači da se istovremeno produžava trajanje naplate potraživanja u danima, dok u 2007. godini raste tako da trajanje naplate potraživanja iznosi [...] dana. S aspekta sigurnosti i uspješnosti poslovanja, bolje je da su koeficijenti obrtaja što veći brojevi. Pokazatelji poduzetnika Zračne luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. ukazuju na zadovoljavajuće stope obrta ukupne i kratkotrajne imovine.

Iz prikazanih pokazatelja uočava se da je poslovanje poduzetnika obilježeno zadovoljavajućim stupnjem ekonomičnosti i profitabilnosti poslovanja, rastom prihoda, dok je likvidnost niska i zaduženost relativno visoka.

Kako bi Agencija utvrdila cjelokupnu sliku financijske situacije poduzetnika Zračne luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., trebala je uzeti u obzir i njegov odnos s poduzetnikom Zračna luka Zagreb d.o.o., koji nad njime ima izravnu kontrolu, odnosno 100 postotni udjel u njegovom temeljnom kapitalu. Naime, u podnesku od 4. siječnja 2008. godine poduzetnika Zračna luka Zagreb Ugostiteljstvo d.o.o. navodi da se dio slabih financijskih rezultata kompenzirao iz rezultata ostalih poslovnih aktivnosti poduzetnika kao i kroz posebne odnose sa matičnom kućom Zračnom lukom Zagreb d.o.o..

Tablica 18: Prihodi, rashodi i dobit poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o.

Zračna luka Zagreb d.o.o.	2004	2005	2006	2007
ukupni prihodi	[...]	[...]	[...]	[...]
ukupni rashodi	[...]	[...]	[...]	[...]
bruto dobit	[...]	[...]	[...]	[...]
ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,07	1,06	1,09	1,15
bruto profitna marža	6,60	5,92	8,51	12,93

Izvor: baza podataka poduzetnika FINA za 2004., 2005., 2006. i 2007. godinu

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Iz prethodne tablice je vidljiv kontinuiran rast ekonomičnosti poslovanja i bruto profitne marže poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o., što osobito dolazi do izražaja u 2006. i 2007. godini.

Iz prethodnih pokazatelja poslovanja poduzetnika Zračne luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., Agencija je utvrdila da navedeni poduzetnik u razdoblju od 2004. do 2007. godine nije poslovao sa gubitkom, unatoč tome što nije povećavao cijene svojih proizvoda i usluga već su one bile formirane i usuglašene 1999. godine. Premda, prema vlastitim navodima, nije u razdoblju od 1999. do 2007. godine provodio odgovarajuću politiku formiranja cijena, Agencija iz prethodnih pokazatelja poslovanja nije mogla zaključiti da je navedeni poduzetnik poslovao sa gubitkom. Tek kad je poduzetnik Croatia Airlines d.d. odlučio promijeniti dobavljača hrane, te više ne nabavljati hranu od poduzetnika Zračne luke Zagreb - Ugostiteljstvo d.o.o., navedeni poduzetnik je, zbog očekivanog pada prihoda od usluga snabdijevanja hranom, s obzirom na činjenicu da mu poduzetnik Croatia Airlines d.d. predstavlja naznačajnijeg kupca usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, donio novi cjenik kojim je višestruko povećao cijene tih usluga. Na taj je način, zbog mogućnosti koju mu osigurava vladajući položaj na mjerodavnom tržištu, kroz povećanje cijena razvidno želio nadomjestiti očekivani gubitak prihoda od usluga snabdijevanja hranom.

Naime, Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. je, kao što je već ranije navedeno, jedini pružatelj usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova u Zračnoj luci Zagreb, pa prema tome nijedan zračni prijevoznik koji koristi ovu zračnu luku, uključivo i Croatia Airlines d.d., kojemu je Zračna luka Pleso matična zračna luka, nema mogućnost izbora odnosno korištenja usluge drugog poduzetnika.

Tablica 19: Porast cijena usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova prema tipu zrakoplova

Usluga	Cijene od 1999. godine do 31. kolovoza 2007. godine u kn	Cijene od 01. rujna 2007. godine u EUR		Postotak (%) porasta cijena	
		Handling 1	Handling 2	Handling 1	Handling 2
Handling za Airbus za međunarodne linije (hrana i piće)	200	951,6	1.171,2	376	486
Handling za Airbus za charter linije (hrana i piće)	150	951,6	1.171,2	534	681
Handling za ATR42 za međunarodne linije (hrana i piće)	90	585,6	768,6	551	754
Handling za Airbus i ATR42 za domaće linije (hrana i piće)	50	Airbus – 951,60	Airbus – 1.171,20	1.803	2.242
		ATR – 585,60	ATR – 768,60	1.071	1.437
Handling za Airbus dodatne catering opreme	-	439,2			
Handling za ATR42 dodaten catering opreme	-	292,8			
Handling za Airbus dostavnim vozilom	-	278,16	336,72		
Handling za ATR42 dostavnim vozilom	-	278,16	336,72		
Handling duty free robe	35	Airbus - 439,2		1.155	
		ATR 42 - 292,8		737	

* preračunato po srednjem tečaju HNB-a od 28. kolovoza 2007. godine 1E=7,32 kn budući je poduzetnik Croatia Airlines d.d. u svom očitovanju od 13. rujna 2007. godine primijenio navedeni tečaj. Izvor: podnesak poduzetnika Croatia Airlines d.d. od 2. listopada 2007. Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Tablica 20: Porast cijena (s popustom od 35%) usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova prema tipu zrakoplova

Usluga	Cijene od 1999. godine do 31. kolovoza 2007. godine u kn	Cijene od 01. rujna 2007. godine u EUR		Postotak (%) porasta cijena	
		Handling 1	Handling 2	Handling 1	Handling 2
Handling za Airbus za međunarodne linije (hrana i piće)	200	618,54	761,28	209	281
Handling za Airbus za charter linije (hrana i piće)	150	618,54	761,28	312	408
Handling za ATR42 za međunarodne linije (hrana i piće)	90	380,64	499,59	323	455
Handling za Airbus i ATR42 za domaće linije (hrana i piće)	50	Airbus – 618,54	Airbus – 761,28	1.137	1.423
		ATR – 380,64	ATR – 499,59	661	899
Handling za Airbus dodatne catering opreme	-	285,48			
Handling za ATR42 dodaten catering opreme	-	190,32			
Handling za Airbus dostavnim vozilom	-	183	219,6		
Handling za ATR42 dostavnim vozilom	-	183	219,6		
Handling duty free robe	35	Airbus – 285,48		716	
		ATR42 – 190,32		444	

* preračunato po srednjem tečaju HNB-a od 28. kolovoza 2007. godine 1E=7,32 kn budući je poduzetnik Croatia airlines d.d. u svom očitovanju od 13. rujna 2007. godine primijenio navedeni tečaj. Izvor: podnesak poduzetnika Croatia Airlines d.d. od 13. rujna 2008. Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Tablica 19. i 20. prikazuje porast cijena usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova nakon donošenja novog cjenika koji se primjenjuje od 1. rujna 2007. godine. Budući je poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. ponudio poduzetniku Croatia Airlines d.d. popust od tridesetpet (35) posto, porast cijena je prikazan sa i bez uračunatog popusta.

Iz prethodne tablice je vidljivo da je od 1. rujna 2007. godine uvedeno plaćanje za prijevoz, utovara i istovar (handling) dodatne catering opreme te za prijevoz, utovar i istovar hrane (obroka) i pića iz zrakoplova (handling) dostavnim vozilom.

Najznačajnije povećanje cijena uočavamo na domaćim linijama za tip aviona Airbus te za ATR 42, dok je najmanje povećanje cijena kod međunarodne linije za tip aviona Airbus i ATR 42, ali i tu povećanje cijena iznosi preko tristo (300) posto.

Nadalje, Agencija je analizirala i udio prihoda od usluga snabdijevanja hranom (proizvodnje hrane), kao i prihoda od usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova u ukupnim приходima od te dvije djelatnosti za razdoblje od 2004. do 2008. godine, kako bi utvrdila koja djelatnost je u kojem razdoblju poduzetniku Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. donosila značajniji prihod.

Stoga se nastavno daje pregled udjela prihoda poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. od usluga snabdijevanja hranom (proizvodnje hrane) i usluga prijevoza,

utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova (catering handling) za navedeno razdoblje.

Tablica 21: Prihodi od usluga snabdijevanja hranom (proizvodnje hrane) i usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova (handling 1 i handling 2)

Godina / Razdoblje	Prihodi od proizvodnje	Prihodi od handlinga	Ukupni prihodi	Postotak (%) prihoda od proizvodnje u ukupnom prihodu	Postotak (%) prihoda od handlinga u ukupnom prihodu
2004	[...]	[...]	[...]	85%-95%	5%-15%
2005	[...]	[...]	[...]	80%-90%	10%-20%
2006	[...]	[...]	[...]	80%-90%	10%-20%
1-6 2007	[...]	[...]	[...]	80%-90%	10%-20%

Izvor: Podnesak poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. od 4. studenoga 2008.
Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Tablica 22: Prihodi od usluga snabdijevanja hranom (proizvodnje hrane) i usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova (handling 1 i handling 2)

Godina / Razdoblje	Prihodi od proizvodnje	Prihodi od handlinga 1	Prihodi od handlinga 2	Ukupno Handling	Ukupno prihodi	Postotak (%) prihoda od proizvodnje u ukupnom prihodu	Postotak (%) prihoda od handlinga u ukupnom prihodu
7-12 2007	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	50%-60%	40%-50%
1-6 2008	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	40%-50%	50%-60%

Izvor: Podnesak poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., od 4. studenoga 2008.
Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Kao što je vidljivo iz prethodnih tablica, udio prihoda od usluga snabdijevanja hranom (proizvodnje hrane) u prihodima tijekom promatranog razdoblja od 2004. do lipnja 2008. godine je kontinuirano padao, dok se značajniji pad bilježi u drugoj polovici 2007. godine kada je udio prihoda od snabdijevanja hranom iznosio između pedeset i šezdeset (50-60) posto ukupnog prihoda tog poduzetnika. Primjerice, 2004. godine taj isti udio iznosio je između osamdesetpet i devedesetpet (85-95) posto.

Također, Agencija je utvrdila i istovremeni rast udjela prihoda od usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova u prihodima poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. Najznačajniji rast se dogodio u drugoj polovici 2007. godine kada udio prihoda od usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova u ukupnim prihodima iznosi između četrdeset i pedeset (40-50) posto, dok je taj isti udio primjerice, u 2004. godini iznosio između pet i petnaest (5-15) posto.

Na temelju prethodno navedenih pokazatelja o udjelima prihoda od usluga snabdijevanja hranom (proizvodnje hrane) i usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova u ukupnim prihodima, vidljivo je da je poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., prije povećanja cijena i uvođenja dvije vrste usluga prijevoza, utovara i

istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova (handling 1 i handling 2), odnosno u razdoblju od 2004. do lipnja 2007. godine, preko osamdeset (80) posto svog ukupnog prihoda ostvarivao od usluga snabdijevanja poduzetnika Croatia Airlines d.d. hranom, a manje od dvadeset (20) posto od usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova.

U dugoj polovici 2007. godine taj omjer se mijenja. Tada Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. između pedeset i šezdeset (50-60) posto prihoda ostvaruje od usluga snabdijevanja hranom, a između četrdeset i pedeset (40-50) posto od prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova.

U prvoj polovici 2008. godine spomenuti omjeri se dalje povećavaju u korist rasta prihoda od pružanja usluge prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, čiji se udio povećava na udio između pedeset do šezdeset (50-60) posto, dok se udio prihoda od opskrbe hranom smanjuje na manje od pedeset (50) posto. Razvidno je dakle da je u drugoj polovici 2007. godine rast poslovnih prihoda poduzetnika Zračne luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. sve većim dijelom posljedica rasta prihoda ostvarenog uslugama prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, dok značajnije pada udio prihoda temeljem pružanja usluga opskrbe zrakoplova hranom. Do spomenutih promjena dolazi najvećim dijelom jer se glavni kupac hrane (Croatia Airlines d.d.) zbog mogućnosti koje je dobio liberalizacijom tržišta snabdijevanja hranom okreće drugim dobavljačima hrane, koji su konkurenti poduzetnika Zračne luke Zagreb - Ugostiteljstvo d.o.o.

Naime, nakon što je Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka dana 25. travnja 2007. dalo naputak prema kojem se obavljanje prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića ne može uvjetovati istovremenim pružanjem usluga ugostiteljstva, razvidno je da je poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. smanjenje prihoda od proizvodnje hrane htio nadoknaditi povećanjem cijena usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova.

Nadalje, obzirom na to da do trenutka povećanja cijena odnosno u razdoblju od 1999. do 2007. godine, prema navodima poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., taj poduzetnik cijene nije formirao na bazi troškova poslovanja i određene marže, već su cijene bile predmetom dogovora, nije jasno na temelju kojih se parametara navedeni poduzetnik odlučio na tako visoko povećanje cijena od oko tristo (300) posto i više. Iz strukture troškova koji sudjeluju u cijeni usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, koju je dostavio poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., nije vidljivo koje promjene ili koji troškovi u poslovanju tog poduzetnika su rasli tako da opravdaju rast cijena za oko tristo (300) posto i više. Iz analize potrošačkih cijena za usluge, stope inflacije te indeksa ukupnog troška rada na razini Republike Hrvatske u promatranom razdoblju vidljivo je da ni oni nisu rasli u iznosima koji bi dali osnove za ovako drastičan rast cijena. Premda svaki poduzetnik ima pravo i slobodu formirati cijene svojih proizvoda i usluga prema uvjetima na tržištu, u ovom slučaju ipak se radi o zatvorenom tržištu i usluzi koja ima karakter «neophodnog sredstva» (engleski naziv: «essential facility»), odnosno ista je neophodna za obavljanje djelatnosti korisnika zračnih luka, avioprijevoznika, kao i dostupnosti njihovih usluga krajnjim potrošačima. Stoga, sloboda formiranja cijena na tržištu na kojem vlada monopol silom propisa (uobičajeni engleski naziv u pravu konkurencije EZ «coercive monopoly») ima svoja ograničenja i ne opravdava ponašanje poduzetnika Zračne luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja i upućuje na zlouporabu vladajućeg položaja.

Spomenuto je sadržano i u stajalištu Europske komisije («Zemaljske usluge: Pravni aspekti – pogled na tržišno natjecanje od strane Europske komisije za tržišno natjecanje», dr. John Temple Lang) prema kojem zračna luka ne smije koristiti svoj monopolni položaj koji ima na tržištu pružanja zemaljskih usluga na način da isti zloupotrebljava. Na velikim zračnim lukama jedino zadovoljavajuće rješenje je osigurati dovoljnu razinu tržišnog natjecanja, u

smislu ponude prihvatljivih usluga po prihvatljivoj cijeni, te da aviokompanije imaju mogućnost izbora zemaljskog operatera. Također, avioprijevoznici bi trebalo biti dozvoljeno obavljanje self-handlinga ukoliko to žele. Međutim self-handling se ne može smatrati zadovoljavajućim supstitutom tržišnom natjecanju između više konkurenata i ponuđača usluge.

Također, stav je Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), uzimajući u obzir obilježje navedenih usluga kao neophodnog sredstva («essential facilities»), da operatori zračnih luka moraju dopustiti pristup tržištu zemaljskih drugim poduzetnicima, bar u mjeri u kojoj to dozvoljavaju kapaciteti zračne luke, a ukoliko je moguće i povećati raspoložive kapacitete.

Međutim, u konkretnom slučaju riječ je o tržištu koje još uvijek nije u punoj mjeri liberalizirano, pa odgovorno ponašanje poduzetnika koji djeluje na mjerodavnom tržištu sukladno pravilima tržišnog natjecanja dobiva, u ovom slučaju poseban značaj, jer isti nema konkurenata.

Stoga je Agencija, na temelju svih prikupljenih podataka, te očitovanja poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., utvrdila da navedeni poduzetnik nije vjerodostojno opravdao rast cijena svojih usluga od oko tristo (300) posto, osobito ne na način da detaljno prikaže strukturu troškova koji su uzrokovali takav porast cijene i objektivne razloge radi kojih je to učinio.

Kao što je već spomenuto, navedeni poduzetnik ima vladajući položaj na mjerodavnom tržištu te se cijene njegovih usluga ne formiraju na tržištu pod utjecajem ponude i potražnje. Stoga taj poduzetnik ima i posebnu odgovornost za svoje ponašanje.

Analizirajući cjelokupno ponašanje poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. te poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o., koji ima nad njime izravnu kontrolu, Agencija je zaključila da navedeni poduzetnik koristi svoj vladajući položaj koji ima na tržištu usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova na način da ubire koristi koje ne bi stekao u slučaju da postoji dostatno, odnosno učinkovito tržišno natjecanje na mjerodavnom tržištu. Polazeći od kronologije događaja prije povećanja cijena, nedvojbeno je utvrđeno da navedeni poduzetnik najprije odbija isporučiti uslugu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova u trenutku kada je poduzetnik Croatia Airlines d.d. odlučio promijeniti dobavljača sendviča te više ne nabavljati sendviče od poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. Ponovno je započeo izvršavati navedenu uslugu nakon naloga Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka. Međutim, nakon toga, poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. donosi novi cjenik usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova u kojemu su cijene počevši od 1. rujna 2007. povećane za oko tristo (300) posto te uvodi dvije različite cijene za istu vrstu usluge ovisno o lokaciji skladišta iz koje se vrši usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova.

Uzevši u obzir cjelokupno ponašanje navedenih poduzetnika na mjerodavnom tržištu, trenutak povećanja cijena i uvođenje dvije vrste cijena za istu vrstu usluga, te strukturu troškova koji čine pojedinu cijenu usluge te analizirajući makroekonomske pokazatelje u promatranom razdoblju, Agencija je zaključila da navedeni poduzetnici nepravedno iskorištavaju svoj vladajući položaj na mjerodavnom tržištu na kojemu nemaju konkurenciju. Naime, poduzetnik Croatia Airlines d.d. uslugu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova mora koristiti i ne može ju izbjeći. Stoga su poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. i poduzetnik koji ima izravnu kontrolu nad njime Zračna luka Zagreb d.o.o., njegov neizbježni poslovni partneri. I upravo zato oni ne bi smjeli koristiti njihov vladajući položaj na mjerodavnom tržištu na štetu korisnika svojih usluga jer time krše odredbe članka 16. stavka 1. i stavka 2. točke 1. ZZTN.

U podnesku od 12. lipnja 2008. poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. navodi da je predložio poduzetniku Croatia Airlines d.d. kao najvećem, najvažnijem i dominantnom kupcu, popust od tridesetpet (35) posto. Budući da dobit koju ostvaruje poduzetnik Zračna luka Zagreb Ugostiteljstvo d.o.o. sa povećanim cijenama iznosi četrdeset (40) posto, navedeni poduzetnik se, prema vlastitim navodima, odriče dijela dobiti u korist poduzetnika Croatia Airlines d.d.. Također, navodi da je dobit od pet (5) posto minimum koji zadovoljava poduzetnika Zračna luka Zagreb Ugostiteljstvo d.o.o., kao pružatelja usluga. Upravo navedeno, odnosno ponuda tako visokog popusta samo najvećem kupcu, bez mogućnosti odobravanja bilo kakvog popusta drugim kupcima, potvrđuje prethodno opisani zaključak Agencije da je poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. donošenjem cjenika koji je u primjeni od 1. rujna 2007. izravno nametnuo nepravedne prodajne, odnosno kupovne cijene za usluge prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova. Naime, popusti ukoliko se daju kupcima, trebali bi se isključivo temeljiti na količini obavljenih usluga, odnosno obračunavati na temelju količina koje se utvrđuju objektivno i jednako primjenjuju na sve kupce, jer svaki kupac koji kupuje istu količinu proizvoda ili usluga treba ostvarivati jednaki ili barem približno jednaki popust kod određenog poduzetnika.

7.3. Primjena nejednakih uvjeta na istovrsne poslove s različitim poduzetnicima

Uvidom u prijedlog novog Ugovora o Catering handling-u, koji je 26. srpnja 2007. poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. ponudio poduzetniku Croatia Airlines d.d. utvrđeno je kako su navedenim prijedlogom ugovora postojeće cijene usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova višestruko povećane, te su uvedene usluge handling 1 i handling 2, a razlikuju se u odnosu na lokaciju iz koje se pružaju, odnosno o činjenici obavlja li se ta usluga iz skladišta Cateringa Zračne luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. ili skladišta zračnog prijevoznika Croatia Airlines d.d.

Poduzetnik Croatia Airlines d.d. u podnesku od 13. rujna 2007. navodi kako svaki catering handling Croatia Airlines zrakoplova obuhvaća radnje utovara/istovara handling 1 i handling 2 jer se hrana (s izuzetkom sendviča koje sada nabavlja od drugih dobavljača) ukrcava u zgradi Cateringa Zračne luke Zagreb, a piće, duty free i ostala catering oprema iz skladišta poduzetnika Croatia Airlines d.d.

Skladište poduzetnika Croatia Airlines d.d. nalazi se u susjednoj zgradi koja je manje od sto (100) metara udaljena od zgrade Cateringa poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o.

Na usmenoj raspravi održanoj 18. studenoga 2008. zastupnik poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. je izjavio kako je razlika usluga handling 1 i handling 2 isključivo u lokaciji s koje se usluga izvršava, a ne u proizvodima, odnosno u dobavljaču proizvoda.

Jedan od načina zlouporabe vladajućeg položaja na tržištu je primjena nejednakih uvjeta na istovrsne poslove s različitim poduzetnicima, čime ih se stavlja u nepovoljan položaj u odnosu na njihovu konkurenciju. Navedeno je zabranjeno člankom 16. stavkom 2. točkom 3. ZZTN.

Temeljem prikupljenih podataka, razvidno je kako je poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. još uvijek jedini poduzetnik koji se bavi pružanjem usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova na području Zračne luke Pleso te kao takav ostvaruje vladajući položaj na mjerodavnom tržištu.

Iako iz prikaza troškova u strukturi cijene (tablica 7 i tablica 8) usluga handling 1 i handling 2 proizlazi da su svi troškovi koji sačinjavaju cijenu usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova različiti, Agencija je utvrdila da obje navedene usluge obuhvaćaju radnje utovara, istovara i pretovara catering opreme na i sa zrakoplova zračnog prijevoznika. Razlika je samo u skladištu iz/u kojega se vrši prijevoz, utovar i istovar hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, a koja su udaljena međusobno manje od sto (100) metara. Stoga je nedvojbeno utvrđeno da postoji istovrsnost navedenih usluga.

Nadalje, Agencija je utvrdila da razlika u cijeni za usluge handling 1 i handling 2 od 31,25 posto za zrakoplov ATR 42 te 23 posto za zrakoplov AB 319/320 nije opravdana razlikom u transportnim troškovima i drugim varijabilnim troškovima koji bi mogli nastati temeljem razlike u udaljenosti skladišta Cateringa Zračne Luke Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. i nekog drugog skladišta na području Zračne luke Pleso, s obzirom da je riječ o istoj vrsti usluge. Razlika cijena usluge catering handling 1 i 2 za zrakoplove ATR 42 i AB 31//320 dobivena je na temelju podataka o strukturi cijena koju je 4. siječnja 2008. dostavio poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o.

Budući da odsustvo opravdanja razlike u troškovima ukazuje da je riječ o istovrsnim poslovima, Agencija je zaključila da su razlike u cijeni između usluga handling 1 i handling 2 primjenom isključivog kriterija lokacije skladišta, po svojoj prirodi diskriminirajuće, u smislu članka 16. stavka 2. točke 3. ZZTN.

7.4. Cijene obroka koje isporučuje Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o.

Podneskom od 13. lipnja 2008. poduzetnik Croatia Airlines d.d. je dopunio svoje navode dostavom cjenika poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. koji je usvojen 26. svibnja 2008. s danom primjene 5. lipnja 2008., a kojim su određene cijene obroka izabranih od strane poduzetnika Croatia Airlines d.d., koje priprema i isporučuje poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. Cijene su povećane za oko 62,07 posto u odnosu na do tada važeće cijene.

Tablica 23. Usporedba cijena važećih od 4. lipnja 2008. i novih cijena u primjeni od 5. lipnja 2008. prema vrsti obroka koje poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. priprema za poduzetnika Croatia Airlines d.d.

Vrsta obroka	postojeće cijene	nove cijene	postotno (%) povećanje
CD - hladni snack doručak na pladnju	15,00	20,00	33,33
CR - hladni snack ručak na pladnju	15,00	21,00	40,00
SD - snack doručak	12,00	17,00	41,67
SR - snack ručak	12,00	20,00	66,67
C2 - sendvič	4,95	10,00	102,02
CD1 - hladni doručak na pladnju	30,00	40,00	33,33
CD2 - topli doručak na pladnju	22,00	36,00	63,64
CR1 - hladni ručak na pladnju	30,00	48,00	60,00
CR2 - topli ručak na pladnju	31,00	50,00	61,29
C3 - croissante	5,00	10,00	100,00
MD - hladni doručak	15,00	26,00	73,33
MR - hladni ručak	21,00	31,00	47,62
HL - topli obrok	38,00	56,00	47,37
SP - snack s jogurtom	8,00	13,00	62,50
W1 - kolač	3,00	7,00	133,33
W2 - kolač	3,50	8,00	128,57
YT - topli obrok za charter letove	22,00	30,00	36,36
prosječno postotno (%) povećanje			66,53
LED	5,30	10,00	88,68
LIMUN	9,00	15,00	66,67
MLIJEKO	6,30	10,00	58,73
PECIVO	1,30	2,00	53,85
TOPLA VODA	6,00	4,00	-33,33
prosječno postotno (%) povećanje			46,92
prosječno postotno (%) povećanje svih nadenih vrsta obroka			62,07

Izvor: podnesak poduzetnika Croatia Airlines d.d., od 13. lipnja 2008.

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Usporedbom «starih» cijena i cijena iz Cjenika koji je poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. počeo primjenjivati 5. lipnja 2008. godine, ustanovljeno je prosječno povećanje cijena hrane koju priprema poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. za oko 62,07 posto, s time da povećanje nekih obroka iznosi čak više od 100 posto.

Poduzetnik Croatia Airlines d.d. smatra da je takvo povećanje cijena neopravdano jer se na njegov ugovorni odnos sa poduzetnikom Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. primjenjuje Ugovor o snabdjevanju zrakoplova hranom, pićem i ostalim uslugama cateringa sklopljen 1999. godine, dok prijedlog novog Ugovora kojim se povećavaju cijene hrane koji je poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. ponudio poduzetniku Croatia Airlines d.d. nije prihvaćen.

S obzirom da je usluga snabdjevanja hranom jedna od usluga ugostiteljstva, koje nisu vezane za usluge prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, te ih se ne može međusobno uvjetovati, kako to proizlazi iz posebnih propisa koji uređuju predmetnu materiju, odnosno i iz tumačenja Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka iz prethodno spomenutog dopisa od 22. ožujka 2007. upućenom poduzetniku Croatia Airlines d.d., a kako je za razliku od mjerodavnog tržišta utvrđenog u ovoj upravnoj stvari, pristup tržištu snabdjevanja hranom (proizvodnje hrane) u cijelosti otvoren, poduzetnik Croatia Airlines d.d.

je u mogućnosti izabrati druge dobavljače hrane koji su konkurenti poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., kako to uostalom već i čini. S tim u svezi, unatoč činjenici što su donošenjem novog cjenika poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. koji je usvojen 26. svibnja 2008. s danom primjene 5. lipnja 2008., povećane cijene obroka, koje priprema i isporučuje poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., ne može se izvesti zaključak da je taj poduzetnik na taj način povrijedio odredbe članka 16. stavka 1. i stavka 2. točke 1. ZZTN, odnosno odredio nepravedne cijene tih usluga.

8. Odluka Vijeća

Temeljem zaprimljene dokumentacije, te provedenog posebnog ispitnog postupka, detaljne ekonomske i pravne analize, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće) je, temeljem ovlasti iz članaka 34. i 35. stavka 1. točke 2. ZZTN, na 5. sjednici, održanoj 30. prosinca 2008., razmatralo navedeni predmet, te je donijelo odluku da su poduzetnik Zračna luka Zagreb d.o.o. i poduzetnik koji se, u smislu članka 5. ZZTN, nalazi pod njegovom izravnom kontrolom, Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. ograničili tržišno natjecanje zlouporabom vladajućeg položaja na mjerodavnom tržištu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova u Zračnoj luci Pleso, u smislu članka 16. stavka 1. i stavka 2. točke 1., 3. i 4. ZZTN.

Vijeće svoju odluku obrazlaže kako slijedi:

Temeljem provedene pravne i ekonomske analize, te analize strukture mjerodavnog tržišta u predmetnom slučaju, Vijeće je utvrdilo da je poduzetnik Zračna luka Zagreb d.o.o. jedini operator i pružatelj zemaljskih usluga Zračne luke Pleso. Stoga, isti nema konkurencije na tržištu zemaljskih usluga Zračne luke Pleso, odnosno isti ima vladajući položaj, u smislu članka 15. stavka 1. točke 1. ZZTN, na tržištu svih zemaljskih usluga koje pruža na području Zračne luke Pleso.

Također, Vijeće je utvrdilo da se poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., kao povezano društvo poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o., jedinog operatera i pružatelja zemaljskih usluga Zračne luke Pleso, nesporno nalazi u vladajućem položaju na mjerodavnom tržištu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, u smislu članka 15. stavka 1. ZZTN, i to na način da je isti jedini pružatelj usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova na Zračnoj luci Pleso.

Temeljem cjelokupnog provedenog ispitnog postupka, Vijeće je utvrdilo da su poduzetnici Zračna luka Zagreb d.o.o., kao jedini operator i pružatelj zemaljskih usluga Zračne luke Pleso i poduzetnik pod njegovom kontrolom Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., u razdoblju od 1. ožujka 2007. do 25. svibnja 2007. godine, ograničili tržišno natjecanje zlouporabom vladajućeg položaja na mjerodavnom tržištu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova na području Zračne luke Pleso, obustavom pružanja usluge prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova poduzetniku Croatia Airlines d.d., odnosno uvjetovanjem pružanja te usluge pristankom poduzetnika Croatia Airlines d.d. na istovremeno korištenje dodatnih usluga ugostiteljstva poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o.

Naime, članak 16. stavkom 1. i stavkom 2. točkom 4. ZZTN zabranjeno je uvjetovanje sklapanja ugovora pristankom drugih ugovornih strana na dodatne obveze, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u nikakvoj vezi s predmetom tih ugovora. Iako je predmetnoj stvari riječ o djelatnosti uređenoj posebnim propisima, Dodatak I. Pravilnika o zemaljskim uslugama utvrđuje jedanaest kategorija zemaljskih usluga, a sukladno članku 5. stavku 1. navedenog Pravilnika, pružatelju zemaljskih usluga može se odobriti obavljanje jedne ili više kategorija zemaljskih usluga navedenih u Dodatku I., budući da je riječ o

pojedinačnim uslugama koje nisu i ne smiju biti vezane, odnosno međusobno uvjetovane. Dakle, obustavom pružanja usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova u trenutku kada je poduzetnik Croatia Airlines d.d. prestao koristiti uslugu snabdijevanja hranom iz kategorije usluga ugostiteljstva, te počeo snabdijevati svoje zrakoplove hranom drugih dobavljača, konkurenata poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., poduzetnici Zračna luka Zagreb d.o.o. i Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. zlouporabili su vladajući položaj na mjerodavnom tržištu na način opisan člankom 16. stavkom 2. točkom 4. ZZTN.

Vijeće je također odlučilo da poduzetnici Zračna luka Zagreb d.o.o., i poduzetnik pod njegovom kontrolom Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., počevši od 1. rujna 2007. godine nadalje, ograničavaju tržišno natjecanje zlouporabom vladajućeg položaja na mjerodavnom tržištu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova na području Zračne luke Pleso, primjenom cjenika kojima korisnicima usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova na području Zračne luke Pleso izravno nameću nepravedne cijene tih usluga, odnosno primjenjuju različite cijene za istovrsne usluge bez opravdane razlike u troškovima koji nastaju pri pružanju tih usluga.

Analizirajući cjelokupno ponašanje poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. te poduzetnika Zračna luka Zagreb d.o.o., koji ima nad njime izravnu kontrolu, Vijeće je zaključilo da navedeni poduzetnik koristi svoj vladajući položaj koji ima na tržištu usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova na način da ubire koristi koje ne bi stekao u slučaju da postoji dostatno, odnosno učinkovito tržišno natjecanje na mjerodavnom tržištu. Polazeći od kronologije događaja prije povećanja cijena, nedvojbeno je utvrđeno da navedeni poduzetnik najprije odbija isporučiti uslugu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova u trenutku kada je poduzetnik Croatia Airlines d.d. odlučio promijeniti dobavljača sendviča te više ne nabavljati sendviče od poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. Ponovno je započeo izvršavati navedenu uslugu nakon naloga Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka. Međutim, nakon toga, poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. donosi novi cjenik usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova u kojemu su cijene počevši od 1. rujna 2007. povećane za oko tristo (300) posto, odnosno uvodi dvije različite cijene za istu vrstu usluge ovisno o lokaciji skladišta iz koje se vrši usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova.

Nakon ocjene postupanja navedenog poduzetnika na mjerodavnom tržištu, trenutka povećanja cijena i uvođenja dvije vrste cijena za istu vrstu usluga, te nuđenja visokog popusta samo dominantnom kupcu, poduzetniku Croatia Airlines, bez mogućnosti odobravanja popusta drugim kupcima, odnosno nakon uvida u strukturu troškova koji čine pojedinu cijenu usluge i rezultate analize makroekonomskih pokazatelja u promatranom razdoblju, Vijeće je odlučilo da navedeni poduzetnici nepravedno iskorištavaju svoj vladajući položaj na mjerodavnom tržištu na kojemu nemaju konkurenciju. Naime, poduzetnik Croatia Airlines d.d. uslugu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova mora koristiti i ne može ju izbjeći. Stoga su poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. i poduzetnik koji ima izravnu kontrolu nad njime Zračna luka Zagreb d.o.o., njegovi neizbježni poslovni partneri. I upravo zato oni ne bi smjeli koristiti svoj vladajući položaj na mjerodavnom tržištu na štetu korisnika svojih usluga. S tim u svezi, Vijeće je zaključilo da navedeni poduzetnici primjenjuju nepravedne cijene za svoje usluge, odnosno zlouporabljaju vladajući položaj na mjerodavnom tržištu, u smislu članka 16. stavka 1. i stavka 2. točke 1. ZZTN.

Nadalje, Vijeće je utvrdilo da razlika u cijeni za usluge handling 1 i handling 2 nije opravdana razlikom u transportnim troškovima i drugim varijabilnim troškovima koji bi mogli nastati temeljem razlike u udaljenosti skladišta poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. i nekog drugog skladišta na području Zračne luke Pleso, jer je riječ o istovrsnim

uslugama. Budući da odsustvo opravdanja razlike u troškovima ukazuje da je riječ o istovrsnim poslovima, Vijeće je utvrdilo da su razlike u cijeni između usluga handling 1 i handling 2 primjenom isključivog kriterija lokacije skladišta, diskriminirajuće, odnosno da su poduzetnici Zračna luka Zagreb d.o.o. i Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. zlorabili svoj vladajući položaj na mjerodavnom tržištu, u smislu članka 16. stavka 1. i stavka 2. točke 3. ZZTN.

Nadalje, iako je donijet Pravilnik o zemaljskim uslugama čiji je cilj usklađivanje hrvatskih propisa s europskom pravnom stečevinom, liberalizacija tržišta zemaljskih usluga u dijelu usluga prihvata i otpreme zrakoplova na stajanci u zračnim lukama kao posljedica navedenog usklađivanja još nije u cijelosti izvršena. Međutim, dok se ne dopusti pristup tržištu pružanja usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, poduzetnik Zračna luka Zagreb d.o.o., kao jedini operator zračne luke ne smije koristiti svoj položaj da bi zadržao monopol povezanog društva poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. na tržištu prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova na području Zračne luke Pleso, a poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. ne smije zlorabiti taj položaj.

Slijedom iznijetog, Agencija je, temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u točkama I. i II. izreke ovoga rješenja.

8.1. Budući je Agencija, temeljem članka 17. stavka 1. točke 2. ZZTN, ovlaštena zabraniti svako daljnje postupanje poduzetnika kojim isti, zlorabljuje taj položaj, odnosno sprječava, ograničava ili narušava tržišno natjecanje, Vijeće je odlučilo da Agencija zabrani poduzetnicima Zračna luka Zagreb d.o.o. i Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. svako buduće postupanje kojime bi mogli spriječiti, ograničiti ili narušiti tržišno natjecanje zlorabom vladajućeg položaja na način opisan točkama I. i II. izreke ovoga rješenja.

Sukladno navedenoj odluci Vijeća, Agencija je odlučila kao u točki III. izreke ovoga rješenja.

8.2. Temeljem odredbe članka 17. stavka 1. točke 3. i 4. ZZTN, Agencija je ovlaštena odrediti odgovarajuće mjere za uklanjanje štetnih učinaka zlorabe vladajućeg položaja poduzetnika na mjerodavnom tržištu te rokove za njihovo izvršenje

Budući je u predmetnoj stvari utvrđena zloraba vladajućeg položaja na tržištu počinjena nametanjem nepravednih i diskriminirajućih cijena usluga, Vijeće je odlučilo da je navedeni problem moguće riješiti donošenjem novog cjenika kojim će se na jasan, nediskriminirajući i transparentan način odrediti cijene predmetnih usluga.

Vijeće je na temelju relevantnih analiza, prakse zemalja članica Europske unije, a osobito studije Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj OECD – Politika tržišnog natjecanja i međunarodne aerodromske usluge (OECD – Competition policy and international airport services, DAFPE/CLP(98)3, OLIS 7. svibnja 1998.) i propisa Europske unije (Direktiva Vijeća 96/67/EC od 15. listopada 1996. o pristupu tržištu zemaljskih usluga u zračnim lukama Zajednice) kao i relevantnih nputaka i odluka Europske komisije, zaključilo da se radi o tržištu na kojemu u Republici Hrvatskoj još nije u cijelosti i na zadovoljavajući način dopušteno tržišno natjecanje, odnosno dovoljnom broju operatera pružanje usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova. Liberalizacijom ovog tržišta i otvaranjem pristupa i drugim tržišnim takmacima (barem jednom) zasigurno bi se izbjegla situacija u kojoj dolazi do zlorabe vladajućeg položaja. Ako postoje opravdani razlozi da se to i dalje odgađa, u tom slučaju radi zaštite poduzetnika – korisnika usluga, a time i potrošača – putnika u zračnom prijevozu, na kojima se «prelama» ovaj problem i to preko cijene usluga zračnog prijevoza, nužnom se nameće potreba nadzora, od strane ovlaštenog državnog tijela, uvjeta i cijena pod kojima se pružaju usluge prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) iz zrakoplova.

Vijeće je donijelo odluku kojom se nalaže poduzetniku Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. donošenje novog cjenika usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, u roku od tri (3) mjeseca od dana dostave ovoga rješenja, kojim će na jasan, transparentan i nediskriminirajući način odrediti cijenu usluge prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova na području Zračne luka Pleso, koja bi trebala biti u korelaciji sa stvarnim troškovima koje taj poduzetnik ima pri pružanju tih usluga i neovisna o lokaciji objekta na području Zračne luke Pleso iz kojega i u kojega se usluga vrši, a kako je to utvrđeno točkom IV. izreke ovoga rješenja.

Također, Vijeće je odlučilo da Agencija poduzetniku Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. naloži da u roku od osam (8) dana od dana donošenja novog cjenika usluga prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, Agenciji dostavi na uvid novi cjenik kao dokaz o izvršenju naloga iz točke IV. izreke ovoga rješenja. Navedeno je utvrđeno u točki V. izreke ovoga rješenja.

8.3. U odnosu na dopunu zahtjeva poduzetnika Croatia Airlines d.d. od 13. lipnja 2008. kojim je poduzetnik Croatia Airlines d.d. dopunio svoje navode dostavom cjenika poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. usvojenog 26. svibnja 2008. s danom primjene počevši od 5. lipnja 2008., a kojim su određene cijene obroka izabраниh od strane poduzetnika Croatia Airlines d.d., koje priprema i isporučuje poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. , analizom starih i važećih cijena, Agencija je utvrdila prosječno povećanje cijena hrane koju priprema poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. za oko 62,07 posto.

S obzirom da je usluga snabdijevanja hranom (proizvodnje hrane) jedna od usluga ugostiteljstva, koje nisu vezane za usluge prijevoza, utovara i istovara hrane (obroka) i pića iz zrakoplova, te ih se ne može međusobno uvjetovati, a kako je za razliku od mjerodavnog tržišta u ovoj stvari, pristup tržištu snabdijevanja hranom u cijelosti otvoren, poduzetnik Croatia Airlines d.d. je u mogućnosti izabrati druge dobavljače hrane koji su konkurenti poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., kako to uostalom i čini. S tim u svezi, unatoč činjenici što su donošenjem novog cjenika poduzetnika Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. koji je usvojen 26. svibnja 2008. s danom primjene 5. lipnja 2008., povećane cijene obroka, koje priprema i isporučuje poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o., Vijeće nije zaključilo da je taj poduzetnik na taj način povrijedio odredbe članka 16. stavka 1. i stavka 2. točke 1. ZZTN, odnosno odredio nepravedne cijene tih usluga.

Slijedom iznijetog, Agencija je odlučila kao u točki VI. izreke ovoga rješenja.

9. Upravna pristojba i troškovi postupka

Izdavanje rješenja kojim se okončava postupak utvrđivanja zlorabе vladajućeg položaja poduzetnika pred Agencijom podliježe naplati upravnih pristojbi, sukladno odredbi članka 2. stavka 1. Zakona o upravnim pristojbama (»Narodne novine«, broj 8/96, 77/96, 95/97, 131/97, 68/98, 145/99, 116/00, 163/03, 17/04 i 110/04; dalje: Zakon o upravnim pristojbama), te članka 2. točka 1d. Uredbe o izmjeni Tarife upravnih pristojbi iz Zakona o upravnim pristojbama (»Narodne novine«, broj 141/04; dalje: Uredba o izmjeni Tarife Zakona o upravnim pristojbama). Upravna pristojba u iznosu od 5.000,00 kuna za zahtjev za pokretanjem postupka u kojem sudjeluju stranke sa suprotnim interesima, u smislu članka 42. ZZTN, a naročito za zahtjev za utvrđivanjem zlorabе vladajućeg položaja na tržištu, naplaćuje se sukladno članku 2. točki 1d., odnosno tarifnom broju 106. točki 1d. Uredbe o izmjeni Tarife Zakona o upravnim pristojbama.

Sukladno članku 3. stavcima 2. i 3. Zakona o upravnim pristojbama («Narodne novine», broj 8/96, 77/96, 95/97, 131/97, 68/98, 145/99, 116/00 163/03 i 110/04) te tarifnom broju 2, Tarife upravnih pristojbi, za predmetno rješenje plaća se upravna pristojba u iznosu od 50,00 kuna.

Budući da je poduzetnik podnositelj zahtjeva za pokretanje postupka pred Agencijom uspio u svojem zahtjevu poduzetnik Zračna luka Zagreb d.o.o. i poduzetnik Zračna luka Zagreb – Ugostiteljstvo d.o.o. obveznici su plaćanja upravne pristojbe u iznosu od 5.050,00 kuna i to svaki 2.525,00 kuna, svaki.

Navedeni iznos uplaćuje se u roku od osam (8) dana od dana dostave ovog rješenja posebnom uplatnicom u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske na račun broj: 1001005-1863000160, u »poziv na broj odobrenja« upisati u pretpolje model »24«, a u polje podatak prvi: 5002-(navesti matični broj subjekta).

Također, sukladno odredbi članka 16. stavka 4. Zakona o upravnim pristojbama, nakon izvršene uplate obveznici uplate dužni su presliku posebne uplatnice, kao dokaz o obavljenoj uplati upravne pristojbe, žurno, a najkasnije u roku od osam (8) dana, dostaviti Agenciji s pozivom na klasu: UP/I 030-02/2007-01/15.

Ukoliko obveznici uplate upravne pristojbe ne izvrše uplatu upravne pristojbe Agencija će, protekom roka, od nadležne Porezne uprave, sukladno članku 10. stavku 2. Zakona o upravnim pristojbama, zatražiti prisilnu naplatu upravne pristojbe.

Stoga je Agencija, temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u točki VII. izreke ovoga rješenja.

10. Objava rješenja u «Narodnim novinama»

Sukladno odredbi članka 59. stavka 1. ZZTN, a u svezi s člankom 57. točkom 3. ZZTN, ovo rješenje bit će objavljeno u «Narodnim novinama», kako je to odlučeno u točki VIII. izreke ovoga rješenja.

Uputa o pravnom lijeku

Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku. Protiv ovog rješenja nije dopuštena žalba, ali nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od trideset (30) dana od dana dostave ovoga rješenja.

Predsjednica Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

Olgica Spevec

Napomena:

Budući da podaci označeni [...] i podaci u rasponima predstavljaju službenu tajnu u smislu članka 51. ZZTN, isti su izuzeti od objavljivanja, pa su navedeni podaci izostavljeni iz teksta, odnosno koriste se postoci u rasponima.